

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 14

Politikos apžvalga.

Japonų - kiniečių konfliktas reguliuojasi. Derybos tarp japonų ir kiniečių Šanchajaus konfliktui sureguliuoti buvo šiomis dienomis laikinai nutrauktos, nes Japonija buvo priversta nukreipti savo dėmesį į vidaus politiką. Pasklido gaudų, kad Japonijoje rengiamas kariškas perversmas. Vis dėlto japonai siunčia į Šanchajų munciją ir kitą karo medžiagą.

Tiesa, tas yra tiktai manevras, kad kuo daugiau laimėtų iš einančių derybų, nes japonai jau sutiko su trimis kiniečių pasiūlytais punktais (tur būt, ne iš geros širdies...), būtent: japonai sutinka atitraukti savo kariuomenės dalis iš užimtų vietų ir palikti ten kiniečius, toms vietoms pripažinti kiniečių valdžią ir leisti komisijai, susidedančiai iš japonų, kiniečių ir neutralių valstybių atstovų tvarkyti japonų kariuomenės atsitraukimą iš užimtų pozicijų.

Japonai iš savo pusės už tai reikalauja sušaukti apvalio stalo konferenciją, kuri reguliuotų japonų prekių boikoto ir japonų gyvybės apsaugojimo reikalus Kinijos teritorijoje. Tuo būdu matyti, kad derybos jau eina prie sėkmingos pabaigos.

Mandžūrijoje neramu. Mandžūrijoje vis plečiasi sukilimo prieš naują valdžią judėjimas. Iš ten pranešama, kad kiniečiai rengiasi pulti Mukdeną ir jiems vadovauja kiniečių generolas. Kol kas kiniečiai puola provincijos miestus ir šalina iš ten Mandžūrijos respublikos vėliavą, o naujos respublikos valdininkus ima į nelaisvę.

Kiti naujos respublikos teisėjai ir valdininkai patys atsistatydina, nenorėdami tarnauti naujai valdžiai. Mat, nenori kiniečiai atsiskirti nuo savo tėvynės, nepaisant to, kad toji tėvynė negali jiems laimingo gyvenimo teikti.

Vokiečiai vis dar nenurimsta dėl Klaipėdos. Vokiečių spauda pakėlė didelį triukšmą dėl Klaipėdos seimelio paleidimo ir šaukia santarvės valstybės pagalbon.

Dešinioji vokiečių spauda dar toliau eina reikalaujama, kad vokiečiai jėga veiktų prieš Lietuvą.

Čekoslovakijos spauda remia Lietuvą Klaipėdos reikalu. Tuoju po Klaipėdos įvykių Čekoslovakijos spauda nepalankiai į Lietuvos žygius žiūrėjo, tačiau jau po keletos dienų ši nuomonė Čekoslovakijoje pasikeitė ir laikraščiai pabrėžė, kad Klaipėdoje, iš tikrųjų, nieko neįvyko, kad „perversmas“ Klaipėdoje yra vokiečių išgalvotas ir t. t.

Tai aiškinama tuo, kad pirmus išpūdžius iš Klaipėdos čekų spauda gavo iš vokiečių, kurie tendencingai (šališkai) apibūdino visą šį reikalą. Vėliau, kai Čekoslovakijoje jau buvo gaunamos tikslesnės žinios iš kitų šaltinių, tai jų nuomonė apie šį reikalą pasikeitė ir net jų spauda pradėjo reikšti simpatijas Lietuvai.

Svarbiausieji Čekoslovakijos laikraščiai pranešė, kad Klaipėdoje įvyko paprastas direktorijos pasikeitimas.

Čekoslovakijos nuomonė šiuo reikalu yra itin svarbi tuo atžvilgiu, kad Čekoslovakija yra Mažosios santarvės vadovas ir jos politikai vadovauja centralinės Europos politiniams sluoksniams.

Latvijos vyriausybės krizė. Šiomis dienomis atsistatydino Latvijos finansų ministeris Zemgalis.

Atsistatydinęs Latvijos finansų ministeris spaudai pareiškė, kad jo atsistatydinimo priežastis yra seimo daromos kliūtys jo ekonominei politikai ir seimo balsavimas prieš įsteigimą prekybos atstovybės Kaune.

Taip pat Latvijos ministeris pirmininkas pranešė seimui, kad vidaus reikalų ministerio portfelis, kuris ligi šiol buvo jo paties rankose, yra dabar atiduotas Kaulinšui, naujakurių atstovui seime.

Estija nori prezidento. Šiomis dienomis estų parlamentas svarstė konstitucijai pakeisti projektą. Mat, ligi šiol Estijoje nėra valstybės prezidento — šias pareigas eina ministeris pirmininkas. Iš visos Europos valstybių tokia tvarka yra tiktai Estijoje. Dabar norima įvesti prezidento institutą. Taip pat norima sumažinti parlamento narių skaičių nuo 100 iki 80 ir pratęsti jo galiojimo laiką nuo trijų iki ketverių metų. Prezidentui norima suteikti plačių teisių Lietuvos konstitucijos pavyzdžiu.

Tarnavusiems 4 p. L. K. Mind. pulke kariams.

4 pėst. L. K. Mindaugo pulko vado pavedamas renku to pulko istorijai medžiagą. Iki šiol esu jau surinkęs ir aptvarkęs per 300 mašinėlė rašytų puslapių medžiagos. Surinktos medžiagos turinį sudaro: pulko kūrimosi aprašymai, kautynių su bolševikais, bermontininkais ir lenkais reliacijos, taikos metu pulko gyvenimo aprašymai ir atskirų asmenų atsiminimai. Bendrai gi pulko istorijos turinį sudarys pagal šį planą suskirstyta medžiaga.

4 pėst. Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulko istorijos turinio bendras planas

I DALIS.

Pulko formavimas ir kautynės nuo 1918 m. gruodžio mėn. 29 d. iki 1920 m. gruodžio mėn. 1 d.

II DALIS.

Taikos laikas nuo 1920 m. gruodžio mėn. 1 d. iki 1932 m. gruodžio mėn. 31 d.

III DALIS.

Paiškinimai — priedėliai.

Plano dalių bendras turinys:

I DALIS.

a) Būrio formavimas, b) kautynės su rusais-bolševikais ties Kėdainiais, Ukmerge, Panevėžiu, Kupiškio ir Daugpiliu, c) kautynės su vokiečiais-bermontininkais ties Meškuičiais ir Šiauliais, d) kautynės su lenkais ties Jašūnais, Vilnium, Skoteriais, Musninkais ir Širvintais. Į šią dalį bus įdėta būrio performavimas į batalioną, pulką, dalyvavimas mąšinėje Kauno igulos dalyje, P. O. W. ruošto sukilimo ir pasirengimas kautynėms su lenkais. Be to, svarbesnių to laikotarpio pulko vidaus gyvenimo įvykių aprašymai.

II DALIS.

a) Bendra taikos metu pulko gyvenimo apžvalga nuo 1920. XII. 1 iki 1932. XII. 31 d., b) mokymas, c) švietimas, d) auklėjimas, e) karininkų ir puskarininkų kadro tobulinimas — paruošimas, f) bendra apginklavimo, apmūndiravimo, apšarvavimo, maitinimo-aprūpinimo tiekimo apžvalga, g) santykiai su vietos gyventojais ir organizacijomis.

III DALIS.

- Žuvusių už Lietuvos laisvę karininkų ir kareivių sąrašai,
- Sužeistųjų kautynėse karininkų ir kareivių sąrašai,
- Apdovanotų ordiniais ir medaliais karininkų ir kareivių sąrašai,
- Pulko vadų sąrašas,
- Taikos metu ir karo metu pulko etatai,
- 1919 ir 1931 m. karių atlyginimo palyginamoji lentelė,
- Igulos ir pulko sargybų sąrašas 1923 ir 1931 m.,
- Kurių nors metų karininkų sąrašas pagal etatines vietas,
- Tarnavusių pulke karininkų sąrašas,
- Naudotos literatūros sąrašas.

Pastaba: Fotografijos ir schemos tekste.

Kreipdamasis į Tamstą prašau padėti šį atsakingą darbą atlikti. Kuriuo būdu? Tamsta buvai aktingu visuose pulko žygiuose ir kautynėse dalyviu. Prašau aprašyti nors vieną charakteringesnį atsitikimą, kurių nors kautynių epizodą, savo išpūdžius ir vieną kitą atsiminimą. Tai bus didelis indėlis ir gražus papildymas ruošiamos spaudai knygos.

Tamstos atsakymo lauksiu iki 1932 m. liepos mėn. 31 d. Šią knygą manau baigti tvarkyti 1932 m. rugpiučio - spalio mėn., todėl noriu turėti laiko Tamstos raštus reikalingoje vietoje prirašyti.

Be to, norėčiau žinoti gal Tamsta turite 1919—1920 m. fotografijų ar kurių kitų pulko gyvenimo dokumentų? Jeigu turėtumėt, prašau neatsisakyti paskolinti. Nurodytu laiku grąžinsiu arba, sutikus palikti mano žinioje, atlyginsiu.

Raštus prašau siųsti šiuo adresu: Kaunas, Lukšio g-vė 7 nr. kapitonui St. Žukaičiui.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. lt. Kuizinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. kovo 31 d.

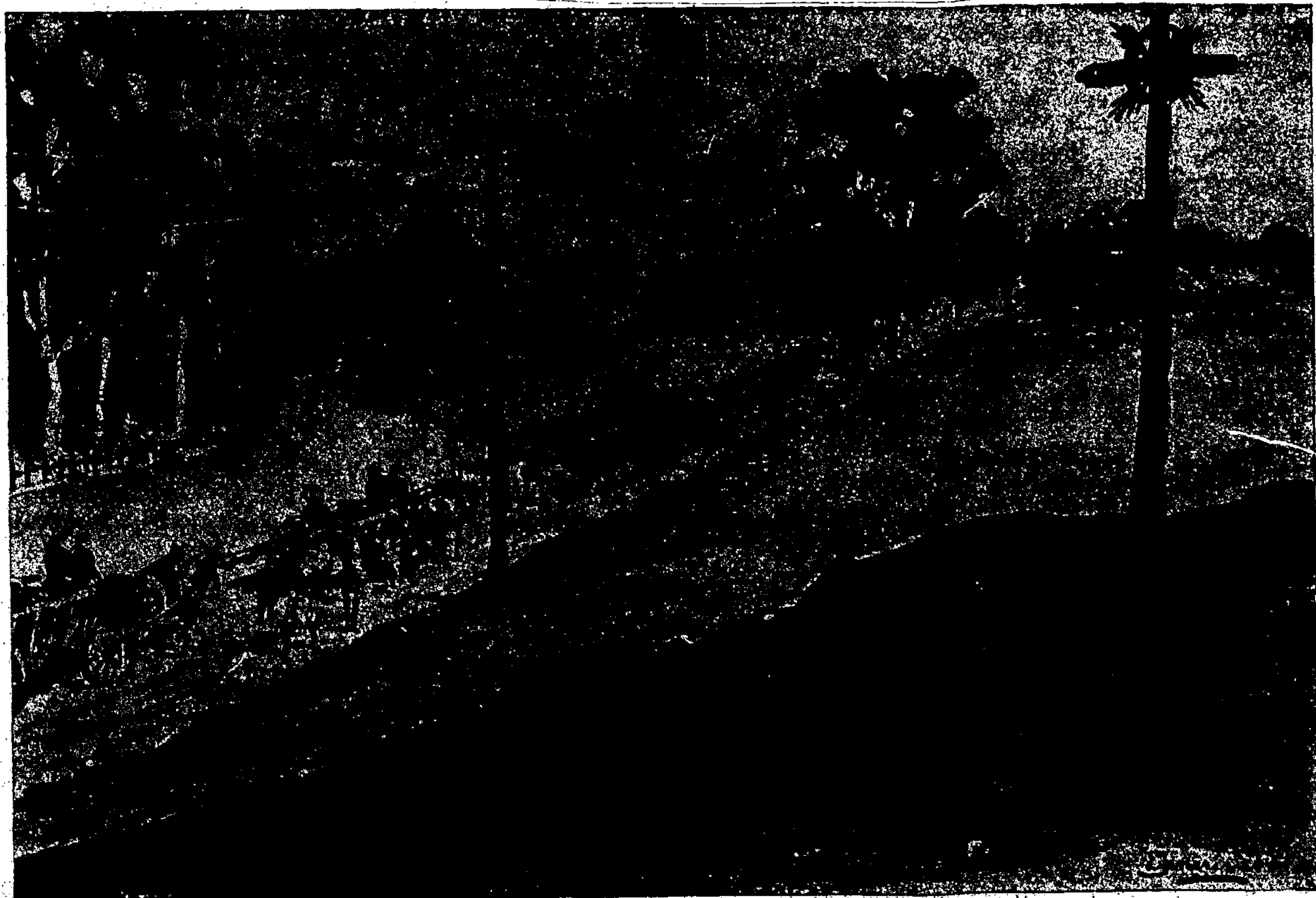
Nr. 14 (670)

Visuomeninio jausmo reikšmė.

Kaip senas žmogus, taip senai pažįstamas ir visuomeninis jausmas, nes šis yra artimai susijęs su pačia žmogaus prigimtimi. Žmogus yra iš prigimties visuomeninis sutvėrimas (homo est animal sociale) ir jis savo kasdieniniame gyvenime negali nėsiskaityti su visuomeninio jausmo esimu. To reikalauja bendras visuomeninis gyvenimas, visuomenės gerovė net, pagaliau, asmens nauda.

Nėra kultūringame pasaulyje žmogaus, kuris išstengtų vienas be visuomenės pagalbos patenkinti visus tiek materialius, tiek dvasinius savo reikalus. Kiekviena žingsnyje į pagalbą ateina žmogui visuomenė. Jei žmogus iš visuomenės turi naudos, jei taip galima sakyti, privilegijų, tuo pačiu turi turėti ir pareigų tai visuomenei, nes teisę neišvengia-

mai lydi pareigos. Daugiau teisių — daugiau ir pareigų. Žmogus savo reikalų patenkinimui daug ko reikalauja iš visuomenės, siauresne prasme kalbant, iš valstybės, todėl ir visuomenė uždeda pareigų atskiram asmeniui, kuris, nepaisant savo asmens naudos, turi kartais uoliai pasiaukoti visuomenei. Visuomenė reikalauja iš asmens ne tik pasiaukoti jai, bet net visuomeninius reikalus aukščiau statyti už savuosius. Pirmiau visuomenei — paskiau sau. Mirties patale gulintį ministrą Rischelieu dvasininkas klausė, ar jis atleido visiems savo priešams. Ligonis atsakė: „Savo priešų neturiu, žinau tik valstybės“. Pasaulyje nieko nėra be tikslo. O tikslo siekimas tvarkomas tam tikrais dėsniais, taisyklėmis. Gamta turi savo dėsnius, neprotingi gyviai tiksliai el-

Naujas Ispanijos pasiuntinys, įteikęs kredencijalus Lietuvos Respublikos Prezidentui, išeina iš prezidentūros (š. m. III-19).

giasi verčiami į gimto, aklo, bet pastovaus ir neklaidingo instinkto. Žmogus turi kuriamąją galią — protą, kurio pagalba iškėlė kultūrą, padarė daug išradimų, išstobulino valstybės valdymo formas, susikūrė gyvenimą normuojančius dėsnius ir taisykles, išleido įsakymus apsaugojimui tų dėsnių ir taisyklių.

Žmogus proto pagalba pasiekė civilizaciją, kur gyvenimas išsišakojo į daugelį visuomenės interesų. Bendrai civilizacijos laipsnyje gyvenimas taip komplikotas, jog be visuomenės pagalbos niekas neįstengtų jį patenkinti. Jei kiekvienas pilietis turi teisę naudotis visomis gyvenimą tenkinančiomis visuomenės, valstybės priemonėmis, tuo pačiu jis turi jausti ir pareigą visuomenei ir valstybei. Pareigos, kurias asmeniui uždeda visuomenė, liečia daugiau ar mažiau žmogaus valią. Jos daugumoje glūdi mandagumo formose. Kaip sudėtingoje įmonėje, gausingoje draugijoje reikalinga drausmė, kad ta įmonė arba draugija galėtų gyvuoti, dar labiau reikalinga kiekvienam piliečiui visuomeninė drausmė, kad būtų įmanomas visuomeninis gyvenimas. Drausmė yra tam tikrų taisyklių laikymasis, kuris padeda siekti vieno ar kito tikslo. Kariuomenėje drausmė turi vieną tikslą, būtent, užgrūdinti kareivių valią, išugdyti juose pasiaukojimo dvasią, mokykloje drausmė turi kitą tikslą — palaikyti tinkamas mokslui ir susikauptimui sąlygas. Visuomeninė drausmė būtina kiekvienam piliečiui dėl to, kad be drausmės būtų pakrikęs visuomeninis gyvenimas. Drausmingas žmogus valdo pats save. Nedrausmingas asmuo neišvengiamai patenka į neprotingų savo užgaidų ir instinktų vergovę. Visuomeninė drausmė laikosi asmens drausmingumu. Kame pasireiškia visuomeninė drausmė, arba, kitaip sakant, kur ji reikalinga?

Ten, kur daugelis asmenų nori pasinaudoti bendra visiems valstybės priemone atsiekti savo tikslui. Pavyzdžiui, geležinkelių stotyse, traukiniuose, įstaugose, kitaip sakant, viešose vietose tarp daugelio žmonių kiekvienam reikalinga visuomeninė drausmė. Visuomeninė drausmė reikalauja, nepaisant asmens nepatogumų, taip elgtis, kad kuo mažiausiai kenktų kitiems. Todėl dažnai tenka nusileisti savo reikalavimuose, kad nebūtų užkludyti kitų reika-

lai, — sako Foersteris. — Kiekvienas visuomeniniu drausmingumu, savo nusilenkimu, nusileidimu ir taikumu didina visuomeniškumo nuotaiką ir teigiamąsias visuomenės gyvenimo tendencijas, — tvirtina tas pats Foersteris. Iš tiesų, visuomeninis gyvenimas reikalauja viešųjų patarnavimų, pasiaukojimų, be kurių nei šis gyvenimas, nei ši santvarka negali eiti normalia kultūringa vaga.

Žemės turtai yra padalinti taip, kad jų dalis priklauso visuomenei, kiti atskiriems asmenims. Kiekvienas su savo turtu elgiasi atsargiai ir jį saugoja, o visuomenės turtą ne kiekvienas supranta gerbti. Kultūringose tautose visuomenės turtai yra ypatingai gerbiama ir saugojami. Šis svetimos savybės negerbimas yra ne kas kita, kaip tik stoka visuomeninių jausmų išauklėjimo. Indų tautinio judėjimo vadovas Mathama Gandi savo atsišaukime į tautiečius ypatingai pabrėžia visuomeninio atsakingumo reikšmę. Reikia pratintis prie to, kad visuomeninio atsakingumo jausmas, kuris neleidžia visuomenės nariui pasilikti pasyviu visuomeninio gyvenimo reikalų atžvilgiu, būtų kiekvienam budriausias sargas, kuris priverstų lygiai gerbti ir saugoti visuomenės turtus ir savuosius. Vokiečių poetas Getė sako: „Gražus vainikas lengviau nupinti, negu rasti galvą vertą to vainiko“. Apie tuos žmones, kurie neturi visuomeninių jausmų, galima taip pasakyti: „Nestebėtina, jei kartais reikia kultūringus graikus vadinti barbarų vardais“. Medžiai, kurie nežydi, neatneša jokių vaisių, piliečiai, kurie neturi visuomeninių jausmų, yra kenksmingi visuomenei. Negerbdami visuomeninės gerovės, kenkiame patys sau, gadiname savo būdo geruosius nusiteikimus, nes mūsų yra tokia prigimtis.

Visuomeniniai jausmai yra būtini, jie mažina šaltąjį egoizmą, artina žmones vienas prie kito. Čia igauna reikšmės patarlė: „nekask duobės kitam, nes pats įkrisi“. Kariuomenė yra mokykla, kuri kelia visuomeniškus žmogaus jausmus. Kariai turėtų tai suprasti ir įvertinti, ką jie gali kariuomenėje išmokti.

J. P-kas.

Kario daina.

Apie šypsančią laimę,
Apie giedrąjį džiaugsmą ir meilę,
Tėvyne, Tau mūsų skambančios dainos,
Tik Tau mes kasdieną dainuojam.

Šypsokis, Tėvyne, Tu šiandien,
Šypsokis kai laisvę Tau primena dainos,
Kai saulė su vilčia pakyla iš rytų
Tu džiaukis, Tėvyne, sumindžiojus pančius.

Tu džiaukis, Tėvyne, nes prie aukuro Tavo,
Mes šiandien suklaupę Tau viską aukojam,
Ir mūsų jaunystės neįveikiamą galią
Tau šiandien, Tėvyne, po kojų paklojam.

Mūs dainos išsilgusios tolimų žygių,
Primins Tau, Tėvyne, ir šalį už Nerio,
Tą Vilnių, tą pilį, kurią amžiais gynėm,
Kurion mes nueisim išgirde trimitą.

Vyt. Laputis.

Pulk. lt. Plensneris

Lietuvos išpūdžiai

(Žiūr. „Kario“ 13 nr.)

2.

Padarę reikalingus vizitus ir visur labai nuoširdžiai ir maloniai priimti, mes su pulk. lt. Žydu jau galėjome ilgiau aplankyti Lietuvos kariškąją spaudą. Tačiau negaliu čia atskirai nepaminėti to pagarbos netikėtumo, kuris manęs laukė įėjus į pono krašto apsaugos ministerio Giedraičio kabinetą. Kaip Lietuvos valstybės pono prezidento skirtasis iškilnus ordinas, kuriuo čia mane iškilmingai dekoravo ponas ministeris, taip ir paties pono ministerio šia proga pasakyta nuoširdi kalba apie mano ankstybesnį darbą „Militaru rakstu krajuje“, „Aizsarge“ ir kitur—jaušmingai man paliudijo, kad manieji Lietuvos draugai, nežiūrėdami mano menkų jėgų, yra įvertinę tikrą norą dirbti abiejų giminingų tautų artimesnio susipratimo gėriui, kur ir kaip galėjau.

Lietuvos kariškosios spaudos centras yra vyriausiojo štabo spaudos ir švietimo skyrius. Ten jau mūsų maloniai laukė ir priėmė to skyriaus siela ir viršininkas pulkin. Šarauškas, jo padėjėjas pulk. lt. Laurinaitis (jo rašinius jau ne kartą yra skaitę ir mūsų skaitytojai), „Mūsų Žinyno“ redaktorių pulk. lt. Steponaitis (kurį taip pat pažįsta mūsų kariškosios ir bendrosios spaudos šeima) ir pulk. lt. Kuizinas (kuris dabar pavaduoja susirgusį „Kario“ redaktorių mjr. Balčiūną).

„Karys“ yra savaitinis paveiksluotas laikraštis. Jis pradėjo eiti 1919 m. pirmojo pusėj ir yra skirtas kareiviams. Tačiau Lietuvos valdžia išmintingai platina tą pačią kariškų dalykų mokėjimo ir pareigų dvasią, kas yra būtina kariuomenei, ir tarp kitų tautos seserų: mokyklose, šaulių sąjungoj, jaunuomenės ir tautinėse bibliotekose ir t. t. Švietimo ministerija išrašo „Kari“ visoms mokykloms, vidurinėms — ne mažiau kaip po 1 egzempliorių klasei; taip pat po 1 egz. išsirašo kiekvienas šaulių būrys (šauliai turi ir savo labai išplatintą ir gerai sutvarkytą savaitinį laikraštį). Netenka stebėtis, kad „Kario“ yra spausdinama 7.500 egz., ir jo šventą darbą pripažįsta visi.

„Mūsų Žinynas“ yra karininkams skirtas žurnalas. Jis eina kiekvieną mėnesį nuo 1921 m. kovo mėnesio. Apima visas karo mokslų sritis ir karininkų reikalus. Anksčiau jis duodavo karo istorijos medžiagos priedėlį „Karo Archyvą“. „Mūsų Žinynas“ yra stambiųjų (storųjų) žurnalų pavidalo ir yra labai artimas ankstyvesniam latvių „Militaru rakstu krajumui“.

„Trinitas“ yra šaulių sąjungos žurnalas, eina kas savaitę ir labai išplatintas (išeina daugiau kaip 10.000 egzempliorių; man sakė ir tikrą skaičių, bet jį pakartodamas bijau suklysti, — žinau tik, kad jis buvo išpūdingas). „Trinito“ atsakomasis redaktorių yra šaulių sąjungos pirmininkas Žmuidzinavičius, su kuriuo, kaip ir su jo techniškojo padėjėju malonių filologu Kalniečiu, šaulių viršininku pulk. lt. Kalmantu ir kitais šaulių sąjun-

gos ponais aš galėjau tomis dienomis keletą kartų maloniai susitikti.

Šauliai priklauso krašto apsaugos ministerijos ir veikia jos artimiausioj priežiūroj. Šaulių organizacija yra labai tvirta ir didelė. Jos propagandos darbas yra vispusiškas, veikia dideliais medžiaginiais ištekliais, bet ir dideliu pasisekimu.

Lankydamas susirgusį „Kario“ redaktorių mjr. Balčiūną, aš turėjau progos pamatyti ir Kauno karo ligoninę. (Toliau autorius kalba apie Kauno ledą „slidumą“, jo aukas ir mūsų inteligentų mėgimą sportuoti. Vert.).

Kauno karo ligoninės karininkų namas, kuriame buvau, yra perstatytas, atsižūrint į naujoviškiausius ligoninių reikalus. Šviesos gausumu, švriu ir malonių įrengimu, naujoviškais įtaisais ir patogumais, kurie čia parūpinti ligoniams, šis namas ryškiai skiriasi ne tik nuo Latvijos karo ligoninės, bet ir nuo kitų Rygos ligoninių. Man pasakojo, kad kiti ligoninės trobesiai nesą dar perstatyti ir esą žymiai blogesni, tačiau reikia pripažinti, kad ir tuo, kas padaryta Lietuvos valstybė ir sanitarijos viršininkas gen. Nagevičius yra parodę didelį atsidėjimą sergančių karių reikalams. Šiaip ar taip, čia ne tik nebaugu, bet net malonu įeiti.

Kaip mažą ypatybę, lyginant su Latvijos aplinkybėmis, galiu paminėti ir tą, kad budintis gydytojas čia mus sutiko visoj budinčio karininko uniformoj. Gydytojai turi patogų bendrą kambarį, kur mes užtikome 3 ar 4 gydytojus, aptariančius savo darbo klausimus.

Lietuva, tur būt, yra vienas iš tų retų kraštų, kur dar nerėkia apie ūkio krizį. Gal ir laikinai. Lietuva ne pramonės kraštas. O žemdirbys yra paprastes ištikti ir mažmenomis. Dėl to čia ir nejaučia taip labai tos naujoviškos ūkio ligos, kuri siaučia kitur. Suprantama, kad tas atsispindi ir karių gyvenime.

Paprastą gyvenimo eigą mačiau ir kitur, ir keista buvo per šias dvi dienas nieko neišgirsti apie krizį. Tik, sakau, tas viskas yra matuojama pačiu Lietuvos gyvenimo mastu. (Šis tarpas yra sutrumpintas. Tikiu, kad gerbiamasis autorius už tai atleis. Vert.).

Kariuomenės bibliotekomis Lietuvoje rūpinamasi tinkamai. Centrinė kariuomenės biblioteka čia, kaip ir Estijoje, įrengta, vaizdžiai (apžvalgiai) ir knygose susirasti visai lengva. Mes susidomėję tuo jau apžiūrime latvių kariškosios literatūros skyrių, kuris yra gana didelis ir jam savo skaitytojų netrūksta. Pirminsiu, kad centrinėje kariuomenės bibliotekoje yra tik karo mokslų knygos. (Toliau eina statistika ir santvarka, kurias autorius duoda be pastabų. Kadangi tie dalykai yra skelbti mūsų spaudoje ir šiaip žinomi, mes jų čia nekartosime. Vertėjas).

„Asmeninėj unijoje“ su bibliofilu majoru Ružanovu yra ne tik Promotiejaus žiežirbos kaitinimas karių krūtinėse, bet ir ugnies gesinimas, žinoma, tais atvejais, kada ji ima plėstis kitoje vietoje.

Rankinės ir šautuvų granatos.

Granatos artimose kautynėse, o ypačingai tvirtovių gynime, pasirodė nuo to laiko, kada buvo išrastas parakas ir pavartotas kaip karo priemonė. Pirmosios granatos buvo panašios į metalinius vamzdelius, pripildytus parako ir iš abiejų galų aklinais uždarytos. Taip padirbta granata buvo padegama tam tikru knateliu. XV šimtmečio granatos buvo vartojamos ginant tvirtoves. Vėliau rankinę granatą pradėjo vartoti ir lauko kare. Tam tikslui buvo skiriamos specialės dalys, vadinamos grenadieriais, kurie buvo ginkluoti rankinėmis granatomis. Vokiečių kariuomenėje rankinės granatos, kaip karo ginklas, buvo vartojamos tik iki XVIII šimtmečio pusės. Nuo to laiko iki didžiojo karo jų neužtinkama. Taip pat ir kitose valstybėse jos nebuvo laikomos kariuomenės apginklavimu, tačiau įvairiuose karuose buvo vartojamos: rusų — turkų kare 1854 — 1856 m.; anglių kare su arabais 1884 m.; rusų — japonų kare 1904 — 1905 m ir t. t.

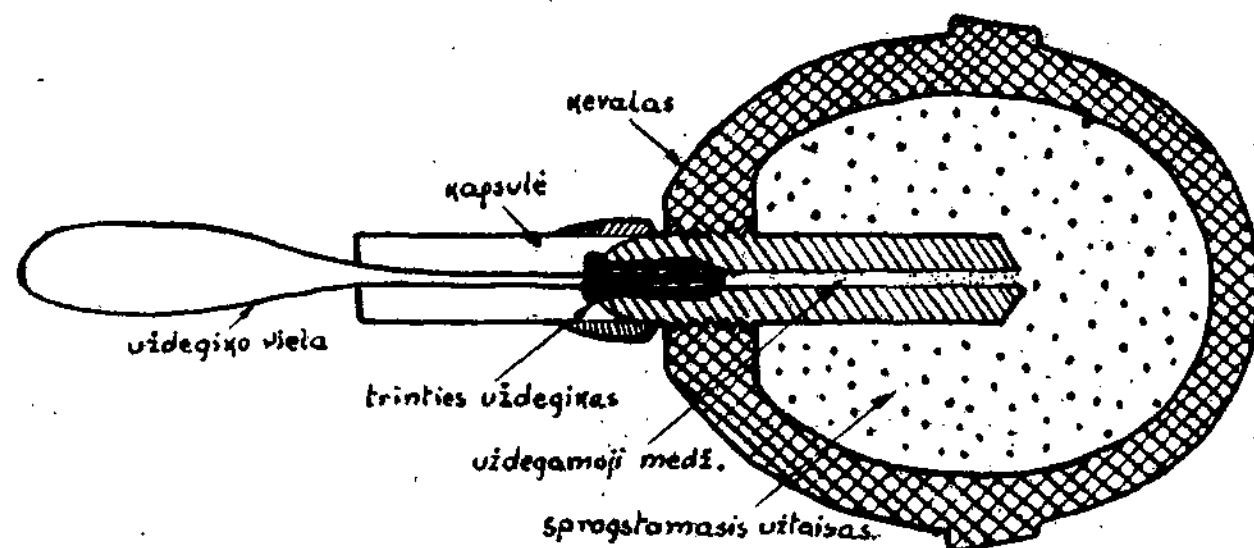
Didžiojo karo pradžioje nė viena kariaujančių valstybių nebuvo ginkluota rankinėmis granatomis. Bet per karą nusistovėjus frontams, kada priešai buvo apsikasę kitas prieš kitą, dažnai tik keliolikos metrų atstume, ir sunkiosios priemonės negalėdavo šaudyti be nuostolių saviesiems, o pėstininkų ginklai neatsiekdavo savo tikslų, atsirado reikalus turėti ginklą, kuris tikėtų artimosioms kautynėms. Tada kariaujančios dalys, mėnesiais gulėdamos viena prieš kitą, pradėjo čia pat apkasuose gamintis rankines granatas, kurios dažnai būdavo pavojingesnės pačiam metikui, negu priešui. Tokios granatos buvo dirbamos iš konservų, cigarų ir net iš mažų kartoninių dėžučių, užtaisytų sprogstamąja medžiaga su vinimis, akmenukais, sviedinių skeveldrom ar kuo nors kitu, kas galėtų sužeisti priešą. Jos buvo uždegamos knato pagalba.

Jis yra ir kariuomenės ugniagesių inspektorius. Tenka pasakyti, kad ir gaisrų gesinimo srity Lietuvos kariuomenė atlieka šventą kultūros darbą. (Toliau be pastabų eina statistika ir mokymas. Mums tie dalykai yra žinomi, todėl nekartosime. Vert.).

Labai įdomus buvo Vytauto Didžiojo karininkų kursų lankymas, kur pulk. lt. Banėnas maloniai parodė technikos skyrių, o pulk. Bytautas — artilerijos skyrių. Ypač paskutinis gali didžiulis kai kuriomis labai brangiomis ir retomis mokymo priemonėmis. Labai patogia padarytos auditorijos, o ypač karininkų bendrabučio mokymosi kambariai. Apie šiuos kursus manau vėliau plačiau pakalbėti atskiru rašiniu.

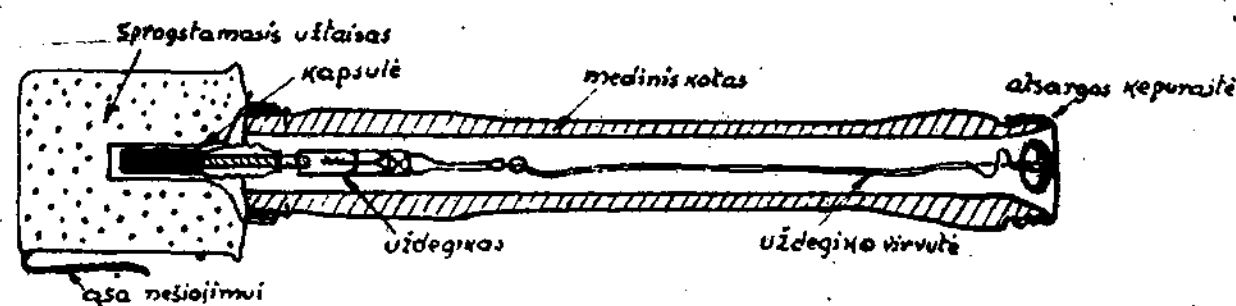
Dvi dienos yra per trumpas laikas, kad daugiau ką pamatytum. Be to, tai buvo kartu ir vizitas Lietuvos kariuomenės spaudai. Ir čia aš tegalėjau pažymėti tik dalį gautųjų išpūdžių. Deja, aš neturiu jokių priemonių, kad galėčiau atvaizduoti tą malonumą ir priėmimo nuoširdumą, už kurį aš turiu padėkoti Lietuvos ponui krašto apsaugos ministeriui ir kariuomenės vadovybei, o atskirai pulkininkui Šarauskui ir mano draugams — Lietuvos kariškosios spaudos atstovams. Didelio susidomėjimo taip pat reiškė

Netrukus reikalus prispyrė pagaminti patogesni artimų kautynių ginklą, būtent — apvalias rankines granatas. Jos betgi pasirodė persunkios ir buvo pakeistos mažesnėmis kiaušininėmis granatomis (Brėž. 1 nr.). Beveik tuo pačiu metu, norint pasiekti

Brėž. 1 nr. Kiaušininė granata.

didesnių taiklumo rezultatų, didesnio numetimo tolio ir patogesnio pačios granatos laikymo rankoje, atsirado rankinė granata su koteliu (Brėž. 2 nr.). Ji dėl savo gerų ypatybių, mažuma pasikeitus, užsiliko ir iki šiol.

Brėž. 2 nr. Rankinė granata su koteliu.

Abiejų rūšių granatos turi savo gerų ir blogų pusių. Ir viena ir kita tinkamai pavartotos yra la-

Lietuvos bendroji spauda, Latvijos atstovas p. Liepinis ir atstovybės asmenys. Ypač, žinoma, aš daug rūpesčių pridariau Latvijos karo atstovui pulk. lt. Žydui. Pas jį ir jo ponį man buvo duota progos paskutinės dienos vakare dar pasimatyti labai glaudžioj draugystėj su ponu krašto apsaugos ministeriu Giedraičiu, Latvijos ministeriu ponu Liepinu ir ponu, vyr. štabo viršininku generolu lt. Kubiliūnu ir ponu, generalinio štabo valdybos viršininku gen. lt. Gerulaičiu, Kauno įgulos viršininku pulkin. Skuču ir ponu, vidaus reikalų ministerijos generaliniu sekretorium pulk. Štenceliu ir ponu, pulk. Byrantu, kariškos ir šaulių spaudos redaktoriais, kitais ponais ir poniomis. Jaukioj draugystėj ir pašnekesiuos čia pasibaigė mano šio karto lankymasis Kaune. Tas lankymasis, kaip ir pirmesnysis, pasiliks kuo geriausioj atminty.

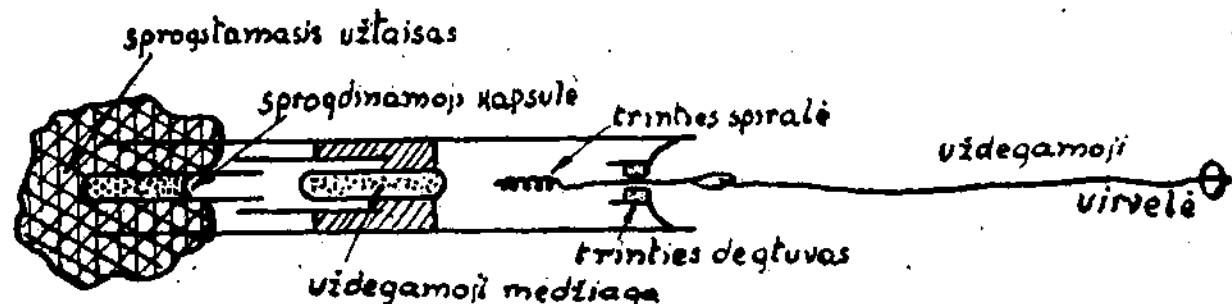
Dar turiu paminėti, kad sąryšy su mano darbu studentų „Universito“ laikrašty, ir Lietuvos studentų šeima savo atstovų asmenimis man teikė mielo dėmesio. Visiems nuoširdžiai ačiū!

Taip pat tikiu, jog geri santykiai, susidare tarp „Latvijos Kareivio“ ir Lietuvos kariškosios spaudos, kaip anksčiau taip ir dabar, dar labiau padės pagerinti jau esančius abiejų valstybių kariuomenių draugingus santykius.

Vertė Lts.

bai naudingos, o nemokant — žalingos, todėl svarbu žinoti jų ypatybes. Storu kevalu, juodu paraku pripildyta kiaušininė granata turi didelę sprogstamąją jėgą ir didelį skeveldrų kiekį, kurios lekia per 100 metrų nuo sprogimo centro. Metantis ją, aišku, negali likti be uždangos arba turi mesti iš saugaus apkasos. Todėl ji vadinama ginamąja granata. Ja papildoma užtvėriamoji ugnis artimuose atstumuose artilerijos ir kulkosvaidžių nekludomuose plotuose, ypač svarbiausių gynimo punktų kryptimis, pav., kulkosvaidžių lizdų, sekimo ir komandavimo punktų, priebėgų ir t. t. Rankinės granatos su koteliu, dėl savo plonų skardos sienelių, lekia skeveldra tik iki 10 — 15 mtr. nuo sprogimo centro ir metančiam ją pavojaus nesudaro. Todėl ji vadinama puolamąja granata. Didelė jos vertė glūdi tame, kad: turėdama smarkų sprogimo garsą, labai veikia prieš moralę; turi nemažą oro veikimą (5 — 6 mtr.); papildo ir iš dalies pakeičia pionierius ir artileriją: ardant kliūtis, sprogdinimo darbams, kovoje su šarvuotais automobiliais ir tankais.

Visos rankinės granatos turi laiko degtuvus, kurie dega $4\frac{1}{2}$ sekundės (Brėž. 3 nr.). Nemažas jų

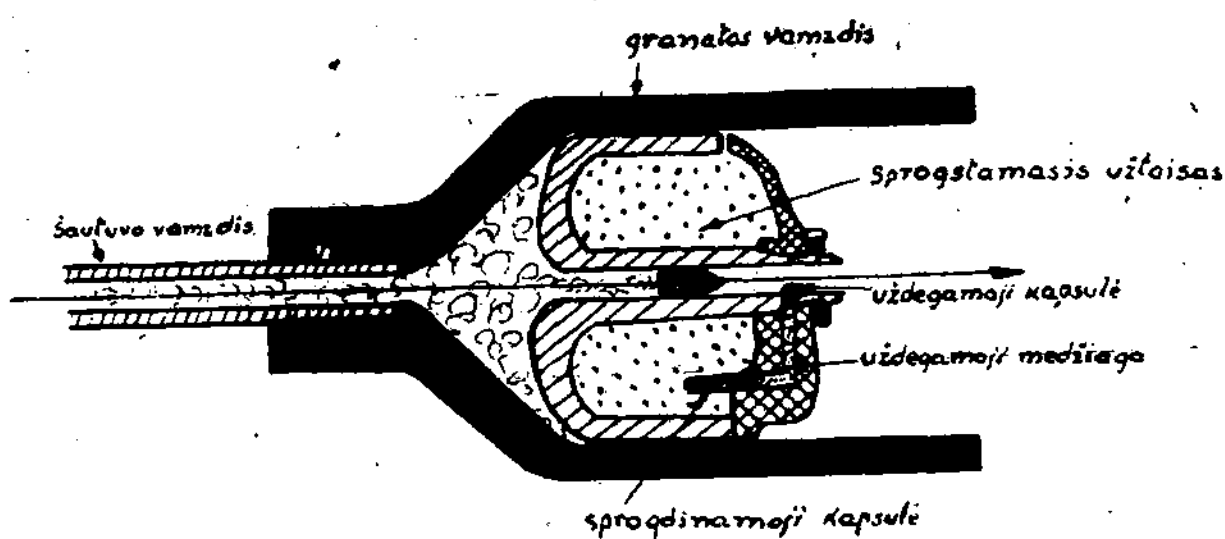
Brėž. 3 nr. Kapsulė.

nepatogumas tai, kad, netikėtai sutikus priešą ir prieš granatos pavartojimą, reikia atlikti paruošiamuosius darbus: nuimti dangtelį, patraukti uždegamąją virvelę ir dar išlaikyti granatą apie 3 sekundes rankoje, kad drąsus priešas neatmestų jos atgal ar suspėtų nuo jos pabėgti ar pasislėpti. Todėl buvo mėginta padirbti rankines granatas su daužomuoju degtuvu. Bet kiaušininei ir granatai su koteliu jis buvo nepatogus tuo, kad nuolat jas nešiojant su savim, būtų galima per klaidą susprogdinti. Be to, metant negalima garantuoti, kad pataikysime kaip tik degtuvu žemėn. Nežiūrint į tai, buvo išmėgintos

granatos, panašios į diską, ir buvo metamos kaip diskas. Degtuvą jos turėjo įtaisytą kraštuose. Šios granatos savo tikslo nepasiekė, todėl didesnio pritaikymo neturėjo ir buvo užmestos.

Didžiausias rankinės granatos su koteliu numetimo tolis laikomas 60 — 70 mtr., o kiaušininės 80 — 100 mtr. Bet tai yra labai reti atsitikimai. Vidutiniškai reikia imti nedaugiau kaip 40 — 60 mtr.

Norint numesti rankinę granatą dar toliau, išrado šautuvo granatas. Pirmieji pradėjo jas vartoti prancūzai. Jų 16-tų metų pavyzdžio šautuvo granata turėjo apvalios geležinės lazdelės pavidalo kotą, kuris buvo dedamas į šautuvo vamzdį. Ši granata buvo išmetama paprasto šovinio be kulkos dujų pagalba. 17-tų metų šautuvo granata buvo išmetama iš tam tikro vamzdžio, kuris buvo užmaunamas ant šautuvo vamzdžio. Granata buvo įdedama į jį (Brėž. 4 nr.).

Brėž. 4 nr. Šautuvo granata.

Šautuvo vamzdžio kiaušymės tęsinyje granata turėjo kulkos kalibro skylę. Išmetama buvo iš savo vamzdžio šovinio parako dujomis su kulka, kuri įskeldavo uždegamąją kapsulę. Granatos užtaisas buvo sprogdinamas degančios parako gyselės, kuri degė nustatytą laiką, todėl, reguliuojant lėkimo tolį ir laiką, buvo galima pritaikyti, kad sprogtų žemės paviršiuje arba ore.

Šautuvo granata turi visas ginamosios granatos ypatybes. Lėkimo tolis 150 — 200 mtr. Šaudymo greitis 9 šūviai per minutę. Kadangi turi riestą trajektoriją, tai gali kliudyti priešą, esantį ir už uždangos.

J. lt. Valevičius.

Maršo aidais.

Pirmyn, pirmyn, plieninės gretos,
Būrių būriai drąsių karių!.. —
Kad mes į žygį jau įpratę, —
Paskelbiam skambančiu variu!..

Skambėkite trimitai vario
Nuo vakarų ligi rytų! —
Vartus į laisvę atidare,
Mes žengiam muzikos taktu!..

Už laisvę tiško mūsų kraujas
Kovų verpetuos nesėniai, —
Už laisvę ryžtis nepaliaujam, —
Mes žengiame, kaip milžinai!..

Pirmyn, pirmyn, karių grandinės, —
Mums priešų smūgiai nebaisu! —
Kovosime lig paskutinių
Mūs kraujo degančio lašų!..

Mes pasiryžom ir laimėsime, —
Lietuviai valios nepraras! —
Išvesim brolius iš pavesių
Į laisvės saulę per audras!..

Pirmyn, pirmyn, karių grandinės,
Būrių būriai drąsių karių! —
Kad mes į žygį jau įpratę, —
Paskelbiam skambančiu variu!..

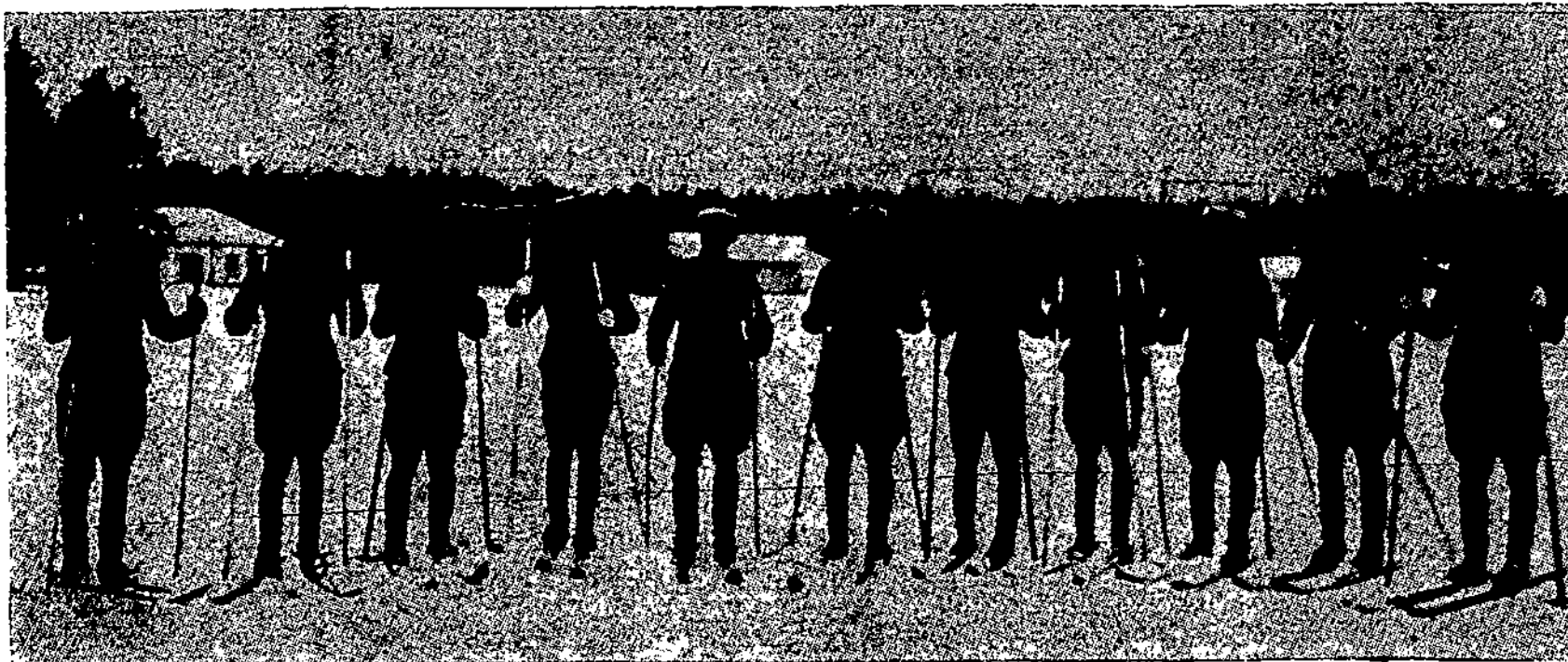
Anicetas Bučys.

Pašliūžos (Sky)

(Sezono užsibaigimo proga).

Apie jų reikšmę ir naudingumą neminėsiu, nes tai jau seniai buvo specialistų aptarta. Čia tik noriu priminti norintiems kariams užsiminėti šiuo patogiu sportu, kaip lengviausia šias priemones įsigyti.

mą imti „Huitfeld“ sistemos, parsiųsindant iš Čekoslovakijos. Nors šios sistemos apkaustymas, apvirtus pašliūžininkui, nepaleidžia pašliūžos nuo kojų, tačiau nei pradėjus mokytis, nei jau pramo-

Mūsų pašliūžininkų grupė Alytuje.

Ulonų pulke seniai norėta įsigyti pašliūžas. Tik dėl jų brangumo ir didelių rūpesčių parsiųsindant iš užsienio iki šios žiemos jų neįsigyta. Šiais metais pasitaikė gera proga. Teko susipažinti su Seirijų amatų mokyklos vedėju p. Riauba, kuris yra didelis pašliūžų sporto mėgėjas ir pašliūžų specialistas. Pulko sporto instruktorius su juo susitarė ir pulkui buvo pagaminta 15 porų pašliūžų.

Atsižvelgiant į mūsų terena, p. Riauba patarė pašliūžų apkausty-

kus jokių kojos išsinarinimų ar sužeidimų virstant neatsitinka. Taip yra todėl, kad koja visuomet yra pastatyta teisingai ir pririšimas jos nevaržo. Be to, šis apkaustymas nereikalauja kažin kokių „specialių“ pusbačių ir jų apkaustymo. Užtenka bato užkulnį apačioj aplenkti storesne oda arba prikalti geležėle 3 — 5 mm. ilgio ir viskas. Jei kartais tarp bato priekio ir apgaubančios jį apkaustymo geležies gaunasi tarpas, tai reikia puspadį aplenkti tam tikra metaline move-

le, kuri duodama drauge su pašliūžomis.

Todėl kas iš karių norėtų įsigyti kitiems metams pašliūžas, tai geriausiai atlikti kalbamu būdu. Neišsirašyti jų atskirai, bet sudaryti grupę iš kelių ar keliolikos žmonių ir užsakyti, kad padirbtų. Geriausiai, kad dalių sporto instruktoriai tuo susirūpintų kito rudens pabaigoj ir prisnigus, kad jau turėtų kuo šliaužti. Pašliūžos su apkaustymu kaštuoja apie 40 litų.

Kai kurie pašliūžininkų jau bando šliaužti arklių traukiami. Bet tas vyksta silpnai štai dėl ko. Mes neturim tam reikalui pritaikyto mažo pakinkto. Dabar šliaužama taip: arklys pažabojamas ir už kramtiklių grandžių prikabinama ilgas diržas ar virvė. Laikomasi už tos virvės ir arklys nasrais traukia. Taip neteisinga. Tampus arklys nervuojasi, yra labai jautrus ir šliaužimas nelygus. Reikia pritaisyti tam tikrą plėškę, lengvą ir negramozdišką. Nuo jos turi eiti tam tikrą diržai ar virvės, už kuriu pašliūžininkas laikosi ir yra traukiamas. Arkliui valdyti, turi būti kiti diržai, geriausiai ploni, sukti, išverti pro plėškių grandis, kad nesmuktų žemyn. Šiais diržais naudotis tik valdymui užsukant, stabdant.

Mokinant šliaužti, imti visai ramius ir vienodą greitį išlaikant arklius. Vietą rinktis lygią, neištreptą sniegą, pradžioj vengti staigių užsukimų ir didelių greičių.

Ltn. Tumas.

Iš kautynių prie Daugų ir Varėnos.

1919 m. balandžio mėn. 1 d. Alytų, 1 pėst. pulko kareivinėse ir rajone, kilo nepaprasta nuotaika, judesys ir pasiryžimas.

Apie pietus jau viskas buvo parengta kelionėn, visų karių veiduose švietė nepaprastas drąsumas ir viltis, visi tik laukė įsakymo pirmyn.

Kaip anksčiau buvo pranešta, apie 13 val., išgirdę signalinius šūvius, pradėjom ruoštis žygin. Pulkas išvyko Daugų — Varėnos miestelio link. Jaunų karių išvykimas į kautynes sugraudino vietos gyventojus, ypatingai moteris. Verkė senos motinos, išleidamos savo vienintelį sūnelį, verkė sesės, gailėdamos savo brolio, ir verkė karių mylimosios, atsiskyrusios nuo savo bernuželių.

Kitą naktį, atėjus pulkui paskirton vieton, kiek pailsėję išvykom prie Daugų miestelio. Beaužtant užėmėm nurodytas pozicijas ir laukėme įsakymo pulti. Pirmąjį puolimą pradėjo 2 kuopa. Pirmame susirėmime su bolševikais buvo pirmoji auka eilinis Varnelė, kuris po sunkaus sužeidimo netrukus mirė.

Po šio įvykio kilo dar didesnis įkaitis, kerštas ir pasiryžimas drąsiai žengti pirmyn. Bolševikai, pa-

jutę mūsų prisiartinimą prie Daugų, atidengė šautuvų ugnį. Jiems atsakydama mūsų artilerija atidengė tokią smarkią ugnį, kad bolševikai, matydami neįveiksią, pradėjo kiek galėdami ir atsišaudydami bėgti. Mūsų karių tarpe kilo didžiausias džiaugsmas. Vėjant bolševikus, vakarop pasiekėme Bobriškių kaimą, kuriame išsiskirstėme į dalis. Mūsų grupė, kurioje man teko dalyvauti, vijomės bolševikus plentu Valkininkų miestelio link.

Iš šio žygio pažymimas vienas gudrus ir charakteringas nuotykis. 2 kulkosvaidžių kuopos karininkas Marcinkevičius, išjojęs vieno gretimo kaimo link, kuris buvo netoli plento, pamatė iš kaimo bėgančius bolševikus. Kar. Marcinkevičius matydamas, kad bolševikai gali pasprukti į mišką, kuris buvo netoli bėgančiųjų, rusiškai rėkdamas: „kavalerija, iš dešinio sparno pirmyn“ ir „pasiduokit!“ ir patsai būdamas raitas, metėsi ant bolševikų. Bolševikai manydami, kad, iš tikrųjų, juos užpuolė mūsų kavalerija, metė šautuvus ir pasidavė. Kar. Marcinkevičius, paėmęs jų šautuvus, atsivarė juos ant plento. Šį žygį atlikdamas, kar. Marcinkevičius turėjo prie savęs vien tikrai brauningą.

Savanoris kūrėjas J. Liutkaitis.

Likt. puskarininkių švietimo reikalu.

Š. m. „Kario“ 8 nr. buvo įdėta trumpa iš 8 p. K. K. Vaidoto pulko gyvenimo žinutė. Žinutė labai suglaustoje formoje papasakojo apie bendro lavinimo kursų įsteigimą liktiniams puskarininkiams. Perskaičius panašią poros eilučių korespondenciją, ne visiems bus aiškiai suprantama šių kursų reikšmė. Ne kiekvienas sugebės šį žygį ge-

reiviuoti. Jis yra pirmoji ranka būrių vadams. Kartu likt. puskarininkiams suteikiama didesnis materialis aprūpinimas, kaip ir kiekvienam valstybės tarnautojui.

Bet čia kyla vienas ir svarbus klausimas. Ar kiekvienas likt. puskarininkis sugebės savo pareigas tinkamai atlikti?.. Aišku, kad ne! Kodėl ne?.. — Pamatysime.

Klaipėdos miesto viduriu teka gili Dangės upė, į kurią įplaukia didesni jūros laivai. Čia matome, kaip pakeltas tiltas praleidžia tuos laivus.

rai suprasti. Aš šį sykį norėčiau trumpai pakalbėti apie tų kursų reikšmę. Pirma, kiek jie reikšmingi pačiame kariuomenės gyvenime, ir antra, kiek naudos teikia patiems liktiniams puskarininkiams. Kalbėsiu daugiau apie pėstininkų liktinius puskarininkius.

Mūsų kariuomenėje likt. puskarininkiai (kartu kalbu ir apie viršilas) yra gimę iš tų eilinių karių, kurie stoja į kariuomenę atlikti karo prievolės. Ar tai dėl asmens materialės būklės, ar tai dėl pamėgimo karo tarnybos, atsižvelgiant į jų sąžiningumą ir drausmingumą tarnyboje, jų dalis paliekami liktiniais, t. y. tarnauti virš nustatyto laiko. Jiems suteikiamos platesnės teisės, bet už tai ir aukštesni reikalavimai. Gavęs likt. puskarininkio vardą, karys pereina į aukštesnę kategoriją: iš valdinio į viršininką — iš mokinio į mokytoją. Likt. puskarininkis jau ne tik pats turi būti geras karys ir suprasti visa, kas liečia jo tarnybą, bet kartu turi sugebėti mokinti kitus, įskiepyti bent elementariausias savo žinias jaunam atvykusiam ka-

Specialės puskarininkio lavinti mokyklos mes neturime. Mūsų likt. puskarininkiai, pasilikdami tarnauti virš nustatyto laiko, turi tik tas žinias, kurias privalo turėti kiek-

8 p. pulko viršilos ir likt. puskarininkiai klaseje darbo metu (geografijos pamoka).

vienas Lietuvos karys. Gal būt, praėjus keliems jo tarnybos metams, jis įgauna prityrimo savo specialybėje, bet kartu jis pasilieka šablonišku. Be sausų statutų paragrafų, jis savo akiraty nieko

daugiau neturi. Jo žinios yra sausos, jo aiškinimai ir reikalavimai yra per daug šabloniški.

Kitaip būtų galima kalbėti, jeigu į kariuomenės eiles ateitų didesnis nuošimtis tokių, kurie turi platesnes bendro išsilavinimo žinias. Tuomet būtų galima reikalauti, kad liktinis puskarininkis pats stengtųsi daugiau gilintis į karišką literatūrą. Bet dabar šis reikalas sunkiai įgyvendinamas. Šiuo metu į kariuomenės eiles atvyksta dar, palyginamai, mažas prasilavinusių žmonių skaičius. Tas skaičius visuomet telpa tuose kariuomenės padaliniuose, kur be jų gyvenimas yra neįmanomas. Vieni iš jų papuola į įvairius štabus, kiti į šiaip speciales ginklų rūšis, į sanitariją ir įvairius kitokius kursus. Tuo būdu pėstininkų dalyse tokių pašauktųjų skaičius lieka mažas. Pasirinkimas sunkus. Pėstininkai, kurie šiandien yra statomi į pirmąją ginklų rūšių vietą, yra priversti rinkti sau kadrai iš mažai prasilavinusių skaičiaus. Atsižvelgiant į jų aktingumą ir sąžiningumą tarnyboje, į jo fizines ir dvasines savybes, ne kiekvienas ir pradžios mokyklą baigęs gali būti pavyzdingas puskarininkis. Be to, dabar esame pulkuose liktiniai puskarininkiai, dauguma jų, yra senesnių šaukimų, iš kurių didelis nuošimtis yra vos baigę kelius skyrius arba net savamoksaliai. Iš viso to matyti, kad mūsų likt. puskarininkių bendro išsilavinimo žinios yra skystos. Tų žinių trūkumas neleidžia iš jų reikalauti to,

kas jų išsilavinimui nėra įmanoma. Jie neįstengia sekti karišką literatūrą, neįstengia patys save tobulinti. Savo nuo tarnybos atliekamą laiką jie išnaudoja įvairiose, mažai teikiančiose naudos arba net

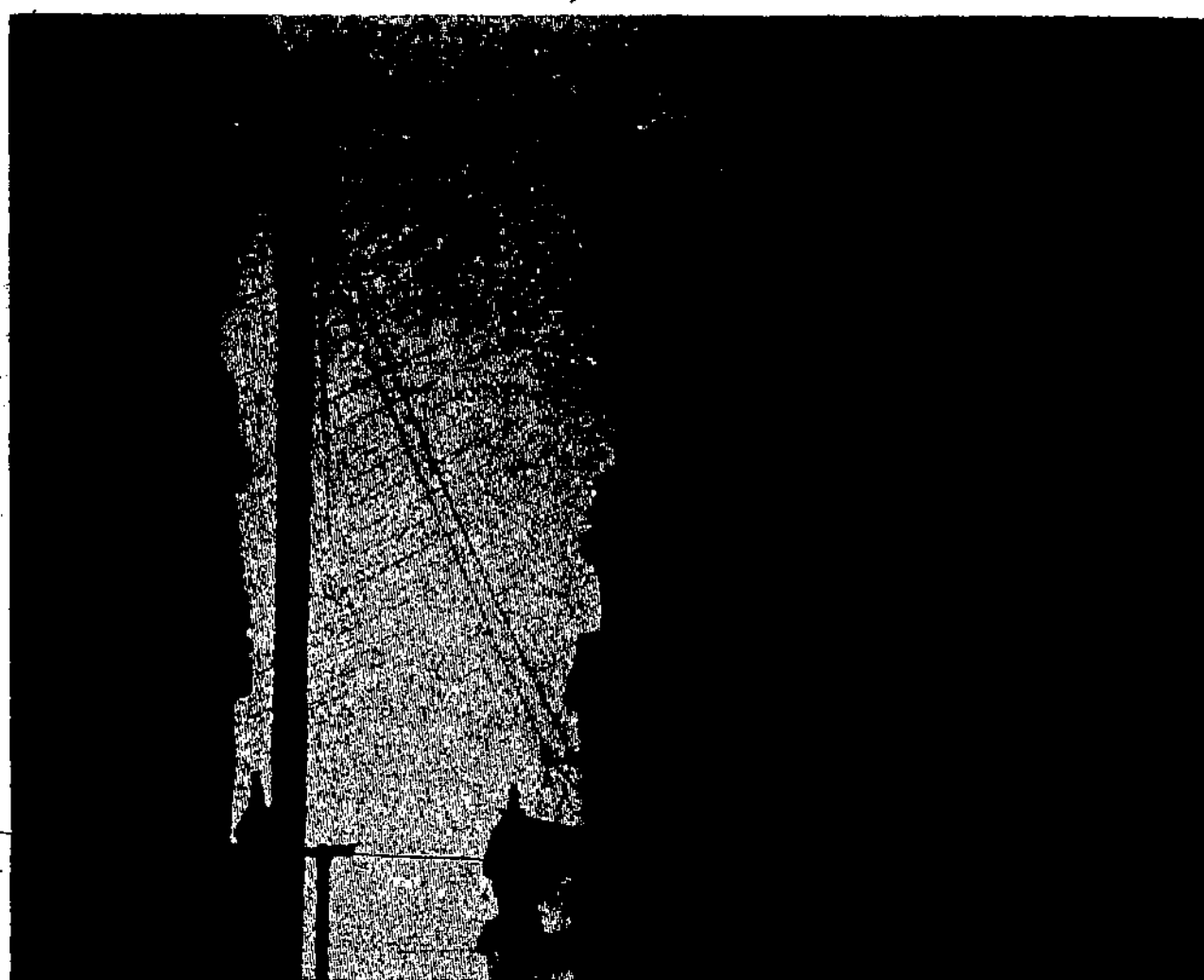
Kaip ėjo karas Šanchajuje.

(Mūsų tautiečio laiškas iš Kinijos)

1. *Šaulių-partizanų karas prieš reguliarią kariuomenę.* Jums Lietuvoje, be abejo, gali būti įdomu, kaip atrodė iš arčiau žinomas japonų-kinų „karas be paskelbimo“ Šanchajuje. Ypač gali būti įdomios smulkmenos, kaip neorganizuota, beginklė tauta parodė tampraus pasipriešinimo vienai geriausiai apmokytą ir ginkluotą kariuomenių pasaulį. Man visą tą karą teko praleisti Šanchajuje, gyvenant vadinamame „Tarptautiniame Setlemente“ (Šodyboj), trys kvartalai į pietus nuo miesto dalies, vadinamos Čapejum, labai primenančios, tarp ko kito, Kauno Šančius. Šio miesto daly buvo visą mėnesį dienomis ir naktimis kraujingi susirėmimai, dalyvaujant visų rūšių ginklams.

Iš laikraščių jūs žinote apie Šanchajaus karo pradžią. Formaliai tai buvo laikraščių sukeltas karas. Sausio mėn. pradžioje korejietis norėjo nudėti Japonijos „dangaus sūnų“ (taip ten vadinami imperatoriai-mikado). Vienas provincijos kinų laikraštukas Tien-Tsine ta proga padėjo tokią antraštę: „Korejietis norėjo nužudyti tironą, bet gaila — jam nepavyko“. Tien-Tsino japonai susirinkę išdaužė visą laikraščio redakciją, o jų konsulas ir pasiuntinys pareikalavo kinų valdžios atsiprašyti ir priversti tatau padaryti nusikaltusį laikraštuką. Tai buvo veiksmas labai primenantis žvirblių šaudymą iš patrankos. Jis parodė, kad japonai greitai širsta. To kinams tereikėjo. Jų didieji laikraščiai Šanchajuje, pasigavę Tien-Tsino laikraštuko toną, įdėjo panašių pastabų apie pasikėsinimą Tokijoje ir dar su visokiais pamariginimais ir priedais. Kinų laikraštinkai trynė iš džiaugsmo rankas, kai vietos japonų generalinis konsulas subruzdavo bėginėti po visokias instancijas, reikalaudamas nubausti nenaudėlius. Tuo tarpu kinų įniršimas, ir taip buvęs nemažas dėl Mandžūrijos užgrobumo, prieš japonus dar labiau augo. Pasirodžius japonų šventikui kinų gyvenamame miesto kampe,

jis buvo užpultas, apspiaudytas, apstumdytas, o kai pavartojęs japoniškąjį „džiu-džitsu“ pasiuntė vieną užpuolikų strimagalviais valgomąją žemyn į gatvės vidų, tai buvo ir visai nugalabytas. Japonams sunku buvo po to pasirodyti gatvėse. Jų prekybos įstaigos buvo apklijuotos kinų plakatais, šaukiančiais aštriais žodžiais boikotuoti jų prekes. To viso akivaizdoj japonai pasiuntė keletą notų Šanchajaus miesto galvai-kinui, kviesdami jį sudrausti savo miestiečius. Jis draudė, bet puolimai nesiliovė. Tuomet buvo jam išteiktas ultimatas su panašiais reikalavimais, o į Šanchajų ėmė plaukti vienas po kito keletas japonų karo laivų. Oras pakvipo paraku. Šanchajaus miesto galva, patariamasis „Tarptautinio Setlemento“ galvų, vietos konsulų, ultimatumą priėmė ir pažadėjo iš-

Šanchajaus gatvės reginys. Kiek tokioj gatvėj galima veikti prieš šaulį „snaiperį“ gali būti aišku kiekvienam. Viršuj skraido japonų karo lėktuvus, bombarduojąs geležinkelio stotį.

kenksmingose, pramogose. Panašiose aplinkybėse būdami mūsų likt. puskarininkiai negali tinkamai atlikti savo pareigų.

Kyla reikalas šį trūkumą pašalinti. Reikia ieškoti būdų pakelti jų bendro išsilavinimo žinias. Keliai šiam darbui nesunku surasti. Nepriseina šiuo atveju kalbėti apie kokias nors mokyklas ir panašiai. Lankyti kokią nors civilinę mokyklą ne visiems mūsų puskarininkiams leidžia sąlygos. Išėitis šitame reikale galima rasti pulko ribose. Žemesniųjų vidurinės mokyklos klasių kursą visuomet gali dėstyti pulko karininkai. Žinoma, karininkų darbas nuo to žymiai pasunkėja, bet nėra tiek sunkus, kad būtų neįvykdomas. Jeigu kai kuriems karininkams padaugės po-
ra ar trimis valandomis per savaitę

darbas, tai dėl to dejuoti nepri-seina. Šio darbo vaisiai teks ne kam nors kitam, bet mūsų pačių kariuomenei. Jeigu mes turėsime sąmoningesnį kareivių kadra, tai nuo to sumažės kuopos karininkų darbas. Daugiau turėdami žinių, patys likt. puskarininkiai daugiau jų galės duoti kareiviams.

Drauge ir patiems puskarininkiams jų pačių gyvenime bus žymi parama. Išnaudodami atliekamą nuo tarnybos laiką, jie galės ruošti sau gerą dirvą ateičiai.

Laikas šiam darbui patogiausias yra žiema. Vasarą suderinti švietimo reikalus su tarnybos reikalais yra daug sunkiau. Vasarą atsiranda daug daugiau pašalinių reikalų, kurie darbą žymiai trukdo.

Tokiais sumetimais 8 p. K. K. Vaidoto pulke, žinoma, ir kitur,

švietimo vadovo pastangomis panašūs likt. puskarininkių bendro lavinimo kursai buvo surengti. Kursai prasidėjo nuo Naujų Metų ir tęsis iki birželio mėn. Birželio mėn. lankiusieji kursų laikys egzaminus. Kursai ruošia likt. puskarininkius į antrą vidurinės mokyklos klasę. Dalykus dėsto pulko karininkai. Į dėstomus dalykus įeina: lietuvių kalba, vokiečių kalba, aritmetika, istorija, geografija ir gamta. Kursus lanko beveik visi pulko viršilos ir liktiniai puskarininkiai.

Panašiais žygiais reikia džiaugtis. Tinkamai tobulėdami ir patys šviesdamiesi, galėsime tinkamai apmokinti ir apšviesti tuos, kurie atvyksta į kariuomenės eiles.

J. Itn. Bliudnikas.

pildyti visus jo reikalavimus. Sukilęs dėl to ultimatumo nerimas ėmė atslūgti. Sausio 28 d., vakare grįždamas namo iš miesto centro, mačiau kaip prie laikraščių redakcijų buvo iškabinti dideli plakatai: „japonų ultimatumo reikalavimai pažadėta išpildyti“; „atsakas į ultimatumą pripažintas patenkinamu“ ir su panašiais kitokiais parašais. Šanchajaus, trimilijoninės miesto gatvės, knibždėjo žmonėmis kaip paprastai. Linksmi mirgėjo šimtai didžiulių „neono“ (raudonos šviesos) reklamų, dūzgė automobiliai, tramvajai, krautuvės, kavinės minios linksmi šnekučiuojančių piliečių — „šanchailenderių“, apsidžiaugusių, kad viskas gerai pasibaigė su ultimatumu. Tai buvo kokia 19 valanda.

20 valandą, begeriant arbatą, pasigirdo poškėjimas, prašiveržęs pro miesto triukšmą, taip pažįstamas nuo 1914 — 20 metų. Vaikščiojusių piliečių minios ėmė švaistytis į visas puses; automobilių sirenos kažink kaip baimingai tutuoti; gatvės ėmė tuštėti ir jų triukšmas aptilti. Dabar aiškiai buvo girdėti tankus mažųjų ginklų spragėjimas, garsesnis šautuvų pokšėjimas ir taisyklingas kulkosvaidžių tratėjimas. Retkarčiais rankinių granatų lumpsėjimas. Išėjau į gatvę. Ji buvo tuščia. Net taip gausingi Šanchajuje polismanai kažin kur dingo. Vidunaktį šaudymas kiek buvo aptilęs, o rytmetį, prieš švintant, vėl pasmarkėjo. Prašvitus, viršuj miesto skraidė keletas didžiulių japonų lėktuvų, o Čapejus drebėjo nuo milžiniškų bombų sprogimų. Iš keleto ekstra išleistų lapelių paaiškėjo tokios karo pradžios smulkmenos. Praėjus mieste įtempimui dėl ultimatumo, apie 20 val. būriai tamsiai mėlynų japonų jūreivių pasipylė iš karo laivų ir tyliai pasileido žygiuoti, matyt, okupacijos tikslais, į Čapejaus pusę. Kol jie ėjo per japonų gyvenamas miesto dalis, niekas nieko jiems nesakė, bet kai pasiekė vienų kinų gyvenamas vietas apie „Narth Sečuan Rod“, čia staiga nuo stogų ir užkampių pasipylė į pirmutinį būrį šūviai, nuo kurių tuoj krito keletas jūreivių. Japonai nebėgo, bet sustojo, kur buvo ugnies užklupti, prisiglaudė už kampų ir ėmė atsišaudyti. Tuo tarpu nuo stogų ugnis į juos patankėjo. Kas šaudė iš ten — ir dabar palieka paslaptis. Kinų kareivių mieste nebuvo, tai aišku ir žinoma visiems. Japonai ir spauda tvirtina, kad tai buvo kinų „snaiperiai“ (šauliai — taikintojai).

Penkiasdešimt dolerių už kiekvieną nukautą japoną.

Kinai nei nuolatinės kariuomenės, nei naujokų ėmimo neturi. Kiekvienas „tučunas“ (gubernatorius) turi savo savanorių karo įėgą, didelę ar mažą, pagal reikalą ir pagal jo išgalėjimą ją išlaikyti. Jis ją apginkluoja, apmoko, aprūpina. Kuris tučunas gerai moka savo kareiviams, tas ju daugiau turi ir gali geriau kariauti. Kareiviavimas Kinijoje yra toks pat amatas, kaip mūsų krašte kurpiaus, siuvėjo, kalvio. Pasirinkai ten savo verslu kareiviavimą, tai ir laikais jo visą gyvenimą: parsisamdai ten, kur moka; jei nemoka, meti savo vadą ir eini pas kitą. Kinija yra labai didelė įvairiatautė šalis. Karai ir sukilimai ten niekuomet nesiliauja, todėl ir karo amato žmonių reikalavimas yra nuolatinis. Jei kur toks reikalavimas pasibaigia, ten kareivis — amatininkas grįžta namo, bet jis ir ten sau duoną kareiviavimu pelnos, todėl Kinija pilna „banditų“.

Kieno vadovybė buvo pirmutiniai „snaiperiai“, ėmę šaudyti į japonus Čapejui, taip ir palieka paslaptimi iki šiol. Teoretiškai tai buvo centro vyriausybės

Nankine žmonės, bet faktiškai buvę kitaip. Kai kilo susirėmimo pavojus su japonais, ėmus tiems siųsti karo laivus, Šanchajaus kinų vyriausybė paskvietė iš Nankino keletą generolų — karo specialistų. Tų štabas kreipėsi į vietos kinų bankus, prekybininkus ir pramonininkus, kad jie parūpintų reikalingų lėšų. Pradžiai, sako, tuo būdu buvę sudėta 7 milijonai Šanchajaus dolerių (1 dol. = 2½ litų). Dabar reikėjo surasti kareivių, vadinasi, nusimanančių savo amate vyrų. Tam buvo pasamdyti apmokami kviesliai. Pažadėta kiekvienam kareiviui dešimt dolerių dienai algos. Kviesliai pasileido tarp „kuli“ (juodadarbių) ir „rikšų“ (žmonių - vežikų) ir iš jų tarpo surado gana žmonių, perėjusių mažiausia „chunhuzų“ stažą. Tarp patriotiškai nusiteikusių studentų rado gana nemaža vyresniųjų (karininkų). Ginklų ir ginamosios spalvos apdarą davė. „Snaiperiams“ tokio apdaro, žinoma, nereikėjo. Prasimaitinimas savo. Kario dalykas — iš kur jis gauti: gali pasiimti iš gyventojų, jei duoda; gali sau užkandos

Karas Šanchajaus gatvėse. 19-sios kinų armijos kareiviai gina barikadą skersai gatvės.

nusipirkti ir neštis su savim, gali, po keletą susidėję į krūvą, patys pasigaminti valgi. Tai yra nesunkus daiktas, nes kinai valgo virtus ryžius su arbata ir kartais kiaušieniniais padažais. Žodžiu, prieštvainė organizacija. Apmokymas taip pat trumpas: išmoko taikyti ir šauti, paaiškina kaip reikia slapstytis ir viskas. Kita visa paliekama kiekvieno kareivio sumanumui. Tokia Kinijos kariuomenės organizacija gyvuoja nuo 3000 metų. Tuomet tai buvo galingiausia kariuomenė pasauly. Nuo tų laikų užsiliko keletas raštų kinų kalba apie karo strategiją, vertingų dar ir šiandien. Kinai, kaipo stipriai prisirišę prie savo senovės, jų dar ir tebelaikosi.

Pirmieji kinų „snaiperiai“ Šanchajaus kare ir buvo panašiai organizuoti. Veikti čia jiems buvo labai patogų. Mūriniai namai Šanchajui visur suglaudė kitas su kitu; plokščiais stogais su sienelėmis kraštuose; iš kiekvieno namo yra landa į stogą. Ant šitokių stogų „snaiperiai“ ir įsitaisė. Išlenda jie iš namo vidaus ant stogo, atsitūpia kur prie sienelės ir, nužiūrėję japoną, pasiūnčia į jį mauzerio kulka (didžiojo rankinio mauzerio kaina čia tuo metu pakilo iki 500 Šanchajaus dolerių). Jei japonas pastebi iš kur

buvo šūvis ir ima atsakyti, „snaiperis“ pasieniu nušliaužia ant kito stogo, arba per landą šmurkšteliai į vidų, paslepia mauzerį ir, susirietęs kambary ant šiaudų, kilimo, tūno kaip niekuo nekaltas pilietis. Iš pradžios Čapejus buvo laisvas prieiti iš visų pusių. Todėl daugelis kinų „kuli“, „rikšų“, amatininkų, studentų, pirklių, ir bendrai visi, kas netingėjo,ėjo „paleisti kulka į japoną“, ir, atlikęs savo darbą, stogais, užkaboriais ramiai sugrįždavo į „Setlementą“, kur europiečiai gyvena. Pirmą ir antrą kautynių dieną buvo nustatyta kinų „nematomos vadovybės“ kaina 50 dolerių už kiekvieną nukautą japonų kareivį. Kiekvieną, panorėjusį uždirbti, nuveddavo kvieslys į „Nort Sečuan Rod'o“ srities stogą ir dabodavo, kaip atvestasis nuvers iš mauzerio japonų „bakana-nę“ (kiaulę). Kas norėjo daugiau uždirbti, tas galėjo pamėginti ir keletą nudėti. Daugiausia tuo būduėjo jaunimas užsidirbti. Ir varguomenė. Iš mūsų kiemo išėjo vienas kurpius ir už 10 dienų grįžo su 400 dolerių. Čia tokia suma yra dideli pinigai, ir su jais galima pradėti jau rimtą reikalą.

„Snaiperiai“ taip gerai veikė, kad trečią kautynių dieną kaina už japono galvą nukrito iki 30 dolerių, o toliau net iki 10. Japonams iš tikro nevyko. Išmokyti drausmingai ir tvarkingai veikti atvirame lauke, jie buvo visai bejėgiai čia tarp didžiulių namų, siaurose gatvėse nepažįstamam mieste. Buvo vienas jų išganymas, tai slapstytis prisiglaudus namų pasieniais, adverijose, bet ir tai kartais iš vidaus kulka juos pasiekdavo. Be to, visą laiką tarp jų zujo kinai kuli, vaikai, visoki praeiviai. Tai buvo daugiausia persirėdę „snaiperiai“. Jie pirmučiausia iš arti apsižiūrėdavo savo auką, kur ji buvo, o paskum nudėdavo ją nuo stogo.

Esu pats savo akimis mates tokį vaizdą. Mūsų laikraštinių būrys eio pasižiūrėti arčiau, kur buvo suverstos japonų barikados gana toli nuo karščiausios kautynių vietos. Prieš mus vienu ir kitu pasieniu tūnojo du japonų sargybniekai. Kai vienas jų žengė iš adverijos į gatvę, nuo stogo kažin iš kur pokštelėjo mauzerio šūvis ir japoniukas sukniuvo.

Naktimis japonai taip pat negalėjo nieko veikti, nes jie nuo stogų „snaiperiams“ buvo gerai matomi ir kiekvienas jų mėginimas pasislinkti pirmyn, jiems brangiai apsiėjo. Apsikasti asfaltuotose gatvėse taip pat buvo nelengva. Be to, prieš veikusius nuo stogų

„snaiperius“ toks apsikimas nieko negelbėjo, nes jie juos gerai matė iš viršaus.

Kuomet lėktuvai, artilerija ir tankai yra bejėgiai. Japonų lėktuvų eskadrilės nuolat skraidė ties Čapejum, bet ką padarysi išsimėčiusiems ant stogų ir per porą sekundžių dingstantiems „snaiperiams“? Lakūnai numetė bombų ant geležinkelio stoties, ant didžiulės spaustuvės, kur buvo spausdinama priešjaponiška literatūra. Bet tai buvo beveik betikslis naikinimas. „Snaiperiai“ nenusigando. Patrankos, ypač mažesnio kalibro, taip pat nieko negalėjo padaryti. Tricolinis ar net šešiocolinis sviedinys, kritęs kažin kur į namų jūrą, išardo vidų, sukelia gaisrą, netaip lengvai besiplečiantį tarp mūro namų, ir tiek, o „snaiperiai“ kaip veikia, taip veikia. Prigriovus namų ir pridarius griuvėsių, nedaug telaimėta, nes po juos „snaiperiai“ dar geriau galėjo slapstytis, negu po stogus. Paleisti tankai prasimušė, tiesa, per plokštes sienas, sulamdė skersai gatvės keletą kinų barikadų, tačiau kai per toli nuėjo į priešų pusę, jo neapčiuopė, tai keletas „snaiperių“, su rapiromis nuo stogo nušokę ant tankų, subadė pro skylės tankų igulą ir pačius tankus apsprogdino. Buvo kalbos apie „snaiperių“ ištroškinimą nuodingomis dujomis, bet „Tarptautinio Settlemento“ artumas su 60.000 europiečių neleido japonams panaudoti ir to ginklo.

Pagaliau japonai nustatė tikslų metodą kovoti su „snaiperiais“. Jie pasirūpino užimti aukštesnių trobesių stogus Čapejui ir ten pasodinti savo „snaiperius“ su kulkosvaidžiais, kurie atidžiai dabojo visus stogus. Kiekvieną kvartalą atskirai apsupdavo ir visą „išžvejodavo“ iš vidaus ir lauko Išvalę vieną ir palikę aplinkui sargybą, eidavo prie kito, ir taip toliau. Tuomet jau jie ėmė apsidirbti su kinų „snaiperiais“. Bet apie tą laiką kinai suskubo atsiųsti savo pagarsėjusią 19 armiją, organizuotą visai moderniai. Ir pagerėjus veikimo aplinkybėms japonams dabar vėl buvo sunkiau kovoti su kinais.

Kinų „snaiperiai“ iš pradžios neturėjo jokios artilerijos. O ji buvo reikalinga dėl efekto. Jos reikalavo jų visuomenė. Vietoj jos jie įsitaisė apkasų mortiras, svaizdžiusias sviedinius daug garsiau, negu japonų tricoliniai, šešiocoliniai patrankų sviediniai. Tai labai daug padėjo palaikyti gerą visuomenės nuotaiką, taip svarbią tautos kare prieš reguliarią kariuomenę.

M. Š.

Psichologas atidaro šoferių kursų.

Paryžiuje, kur kiekvienas septintas žmogus turi nuosavą automobilį, šoferių mokykloms mokinių netrūksta. Jų yra labai daug, visur iškabinti jų plakatai, kuriuose garantuojamas geras egzaminų išlaikymas miesto komisijoje. Iki šiol buvo žinoma, kad Paryžiuje yra dviejų rūšių leidimų automobiliams valdyti: tikrieji ir falsifikuoti (paskutiniųjų dauguma), bet neseniai vienas pasakojo dar apie šoferius, kurie tikrai gerai išlaiko egzaminus, o tačiau jie mano, kad jų leidimai yra falsifikuoti. Jis pasakojo:

„Aš norėjau atidaryti šoferių kursus, bet neturėjau pinigų patalpai išnuomoti ir atatinkamiems mokytojams užmokėti. Bet supratau, kad mano reikalui pakanka kuklaus kambario ir gerai organizuotos propagandos. Kadangi aš pasiūliau išmokyti pigiau už kitus, pas mane kreipėsi daugybė kandidatų į šoferius. Aš jiems pasakiau, kad jokių pamokų neduodu, bet galiu jiems padėti leidimą išgauti, nes kvotimų komisijos pirmininkas yra mano geras bičiulis; kandidatas gali, kitur išmokti automobilį valdyti ir ramiai ateiti kvotimų laikyti; jis turi man iš anksto nustatyti kvotimų dieną, užmokėti tam tikrą sumą ir jis tikrai gausiąs leidimą. Priešingu atveju, pinigai jam bus grąžinti“.

Savo draugui šoferių mokyklos „direktorius“ prisipažino, kad jis kvotimų komisijos pirmininko visai nepažįsta. Bet kandidatai būdami įsitikinę savo pasisekimu, lengvai egzaminus išlaiko ir tik retkarčiais jam tenka pinigus grąžinti.

Koks žmogaus smegenų svoris?

Žymus mokslininkas profesorius Hokeris ištyrė žmogaus smegenų svorį. Sulig jo davinių, vyrų smegenys tarp 15 — 20 metų amžiaus sveria 1460 gramų, o moterų 1275 gramus. Tik 30% visų vyrų turi lengvesnius smegenis, negu 1300 gramų, o iš visų moterų 25%, kurių svoris smegenų yra lengvesnis negu 1200 gramų, tačiau 55% moterų turi didesnį smegenų svorį, kaip, 1200 gramai. Likusieji 20% moterų turi apie 1200 gr. smegenų svorio, sulig minėto virš amžiaus.

Antras svarbus tyrimas, tai smegenų augimas. Ligi 3 metų padidėja dvigubai, o paskiau auga vienodai ligi 19 — 20 m. vyrams, o moterims 16 — 18 m. Po to smegenų augimas baigiasi.

Ginklo draugai.

Vaičiulis sėdėjo kampe susierzinęs, piktas ir, retkarčias pakeldamas akis, piktai šnairavo į Žliobą.

— Štai, ar aš tau nesakiau, kad pamokysiu? Na, ir pamokiau. Ateis vadas ir gausi „pipirų“... Žinosi kitą kartą su kuo reikalą turi, — praeidamas pro šalį sumurmėjo Stepas Žlioba ir neramiai ėmė vaikščioti po kazematą.

Žlioba buvo plačiapetis, tamsiomis akimis, karšto kraujo vyrukas. Jis mėgdavo didžiulius, o nuo mažiausio kitų prisilietimo užpykdavo ir stengdavosi keršyti. Jis ir šiandien supyko ant Vaičiulio, kuris jam beeinant pakišo koją ir jį parvertė ant žemės. Ginčas baigėsi tuo, kad Vaičiulį įskundė kuopos vadui.

Tuo kartu trinkelėjo kareivinės durys ir netrukus jose pasirodė vadas. Kareiviai pašoko iš savo vietų. Visi susidomėjo, ką jis dabar pasakys. Juk neveltui popietinio poilsio metu atėjo vadas. Tik vienam Vaičiuliui kapitono pasirodymas atrodė slegiančia našta. Jis buvo kaltas.

Jis žinojo gerai, kas jo laukia.

— Eilinis Vaičiulis! — pašaukė jį vadas.

— Aš, tamsta kapitone!

— Ko tamsta su eiliniu Žlioba kivrčijies? Ar žinai ką vidaus statutas sako, kaip reikia laikytis kariškoj draugijoje? Bet per daug negiriu ir eilinio Žliobos, — tęsė kapitonas, grįžtelėjęs į jį. — Juk galėjote abu vėl susitaikyti, tik reikėjo gerų norų.

Vaičiulis ir Žlioba stovėjo nutirpę prieš vadą. Jų veidai tai rauda, tai blyško. Jie stovėjo nuleidę galvas ir nedrįso net akių pakelti ir pasižiūrėti į draugus.

— Bausti jus šiuo kartu nebausiu. Manau, kad ir šių trumpų pastabų užteks. Tik noriu papasakoti vieną atsitikimą, kuris kalba, kaip mes turime kitas kitą branginti ir mylėti, nes visi esame ginklo draugai.

Tai buvo dar tais sunkiaisiais laikais, kai iš visų pusių mums priešas tebežvangino ginklais, kai dar mūsų padangėje griaudė kovos aidai.

II bataliono 4 kuopoje buvo savanoris Zauka Petras. Jo tėvas visą laiką tarnavo dvare kumečiu pas vieną poną ir jis menkai temokėjo lietuvių kalbos. Zauka dažnai sėdėdavo kampe, išikniaubęs vienas ir svajodavo apie tuos laikus, kada jis atkariaus iš priešų pavergtas žemes ir ūkininkaus gavęs sklypą savo gimtajame dvare.

Draugai jį pajuokdavo: — Žiūrėkit, ką ten mūsų Zauka apie dangaus migdolus užsisvajojo! — Petras tylėdavo. Prieš visus jam atsispirti sunku. Jis tik pažvelgdavo savo tamsiomis akimis ir pasisukdavo į šalį. Draugų jis, rodos, neturėjo ir jų nemėgo. Bet buvo nuoširdus ir niekam pikto žodžio nepasakydavo.

Kartą, kada jis taip užsisvajojęs sėdėjo kampe prie lango ir žiūrėjo kažin kur įbedęs akis į tolį, jį apsupo keli kareiviai ir ėmė kalbinti:

— Na, pasakyk, Zauka, ko tu vis taip tyli? — pratarė vienas.

— Matyt, mamos išsiilgo ir zurbso sau vienas, — numojo ranka kitas.

Petras nieko neatsakė. Tik kai jis pakėlė savo akis ir į juos pažvelgė, ne vienas jų nežymiai sudrebėjo. Iš jo gilių akių spindėjo galia ir kažin koks nepaprastas pasiryžimas.

— Kas jums darbo, ko jis tyli! Ne liežuvio ir

bavo staiga atsiradusio Simano Dauknio akys. Simas buvo vienas drąsiausių kuopos karių.

Zauka maloniai žvilgterėjo į Dauknį. Jo gilus žvilgsnis reiškė jam dėkingumą.

Nuo to laiko Petras Zauka pamilo Simą. Ir Simas tik vienas gerai jį suprato.

Kuopa stovėjo apkasuose. Per galvas užė sviediniai. Oras buvo troškus. Tratėjo kulkosvaidžiai. Mūsų karių akys sekė priešą, kuris be paliovos pakildamas, tai vėl parkniubdamas spraudėsi į apkasus.

Simas vikriai užtaisinėjo šautuvą, leisdamas šūvį po šūvio.

— Kur Zauka? — Bet ilgai nebuvo laiko galvoti. Jis matė tik iš šalių pilkuojančias statulas ir iš po plieninių šalmų blizgančias akis...

— Valio! — Nuskardeno apkasų linija balsas. Jam atsiliepė antras, trečias, ir žaibo greitumu visi susiliejo į bendrą šauksmą.

Tai mūsiškiai perėjo priešpuoliman.

Simas pašoko ant pylimo. Priešais žibėjo plienodurtuvų vilnis. Viskas dėjosi taip greitai, kad jis nespėjo suprasti. Tuo kartu didžiulis sviedinys sugriaudė virš galvų ir, pasipylęs į tūkstančius dalių, iškėlė žemių debesį. Daugelis parkniubo ant žemės. Kai kurie jų ir nebeatsikėlė. Pavojus šmekšojo visų akyse. Savųjų eilės ėmė retėti.

— Pirmyn! — Vėl pasigirdo naujas riksmas, kuris buvo toks smarkus ir galingas. Savieji pažino Zauką.

Simas, iškėlęs durtuvą, bėgo pirmyn. Jis dabar pajuto, kaip jo dešinioji ranka ėmė tirpti ir painingosi kojos... Bet trauktis iš kautynių nebuvo kada. Jis kniubo ir vėl kėlėsi... Tik štai vienu metu prieš jo akis išdygo prieš jį nukreiptas revolverio vamzdis.

Šiurpus mirties vaizdas supurtė Simo sąnarius.

Tuo metu kažin kas pašoko užstodamas jį ir ištiesęs durtuvą puolė priešą. Netrukus trinkelėjo ir šūvis ir jis pamatė, kaip nepažįstamasis riktelėjo ir parkniubo ant žemės.

Kai kuopa pasislinko pirmyn, užimdama naujas pozicijas, atrado sužeistą Dauknį, o prieš jį gulėjo sustingęs Zauka. Jo veidas ir tvirtai suspaustos lūpos, rodos, daugiau reiškė kokią nors užsisvajojimą negu skausmą. Kai atgaivino Simą ir aprišo sužeistąją ranką, jis visa papasakojo draugams.

Ne vienas dabar jautėsi daug kuo kaltas Petrai, kad jo nesuprato ir, atidavę jam paskutinę pagarbą, patys pasiryžo eiti jo pėdomis.

— Tik dabar aš suprantu, ką reiškia netekti draugo, — liūdnai pratarė Simas. — Jei ne jis, aš seniai būčiau buvęs jo vietoje. Jis paaukojo už mane gyvybę.

Kapitonas baigė pasakojimą ir išėjo iš kareivinių. Vaičiulis dabar buvo kaip kitas. Jo širdy sužibo draugiškumo liepsnelė. O jo ausyse skambėjo vado žodžiai:

— Ir jūs esate ginklo draugai. Jus pašaukė vienas tikslas, viena pareiga. Todėl ne vieta jūsų tarpe jokiems nesutikimams.

Stepas Žlioba dabar suprato, kad tikrai negražu kitą įdavinėti ir žeminti. Jam gėda buvo prieš kapitoną, kuris vietoje bausmės dovanojo nusikaltimą ir juos širdingai pamokė.

Moksleivis ir kariškas parengimas.

(Moksleivio balsas).

Gimnazijose dar pasitaiko tokių mokinių, kurie neigia dabar visur įvestą aukštesn. mokyklose karišką parengimą. Duodami netikusius pavyzdžius jie klaidina, o dažnai ir nuodija kitus. Aš manau, kad tie, kurie taip sako, ingi gerai nesupranta, ar iš tikro kariškas parengimas yra neigiamas ir net kenksmingas? Vien tik paskaičius

lė. Jos vietą užėmė kitos tautos, nors nekultūringos, bet galingos ir sveikos. Tą patį galima pasakyti ir apie actekų tautą, kitados galingą Amerikoje. Abi tautos visiškai išnyko, nes jų tautiškumo dvasia buvo jau dingus. Tai buvo didžiausia priežastis, kuri privedė tas tautas prie degeneracijos, žlugimo.

turi nugalėti save ir žengti kartu su kitais, kartu su visu pasauliu, kuris ginkluojasi nuo galvos iki kojų.

Man ne kartą teko girdėti moksleivių tarpe: Aš nenoriu būti kariu ir juo nebūsiu. Kariškas parengimas man visai nereikalingas, aš nenoriu karo — aš pacifistas. Aš nenoriu mokytis žudyti žmones ir nenoriu būti žmogžudžiu. Vilnių mes turime atgauti kultūros keliu, o ne karo baisenybėmis.

Taip, tiesa. Mes stengiamės kultūriškomis priemonėmis atgauti Vilnių. Tam tikslui kasmet Ženevon važiuoja valstybės vyrai (užsienių reikalų ministeris) į Tautų Sąjungos posėdžius, kur išdėsto mūsų, lietuvių, teises į visa tai, kas yra mūsų. Į Vilnių, į Klaipėdą ir t. t. Bet nereikia užmiršti ir tai, kad bus laikas, kada gal taip susidės politinės ir socialinės aplinkybės, jog mums reikės paduoti greitą pagalbą mūsų broliams, vargstantiems pavergtoji Vilnijoje. Tada ir bus reikalingos geriausios mūsų jėgos. Be to, gali atsitikti ir taip, kad mums teks gintis, ginti laisvę ir nepriklausomybę, norint išlikti nepriklausomiems. Juk priešų visuomet yra daug. Ką gali žinoti, juk ateitis klatinga...

Štai kodėl mes ir turim mokytis valdyti ginklą. Ne kitų skriaudai ar smurtui, bet savo apsaugai. Lietuvis turi susiprasti, kas esąs ir kaip brangi jam yra nepriklausomybė. Yra daug tautų, kurios auklėja jaunimą kariškoj dvasioj, bet jos niekad nekariauja. Tie patys šveicariečiai visuomet vengia karų ir prieš juos protestuoja. Bet pabandyk juos užgauti, pabandyk išplėsti iš jų laisvę!.. Tai geriausiai įrodė belgai ties Antverpenu didžiojo karo metu. Tautos, kurios turi stiprios dvasios sūnų, visuomet bus gyvos.

Mes, lietuviai, menorim kito skriausti. Mes esam maža tauta, palvginus su mūsų kaimynais — milžiniais: rusais, vokiečiais ir net lenkais. Ir dėl to, norėdami išlikti gyvi ir nesunaikinti, turime dvasiškai stiprėti, labiau užsidegti gilia tėvynės meile, nes — ne atski-

Mūsų oro svečias Zarasuose.

P. Žilio foto.

Remarko „Vakarų fronte nieko naujo“ ar kitus pacifistinius romanus negalima spręsti, jog jaunimas auklėjamas kariškoj dvasioj tik tam, kad karas daugiau surytų žmogiškos mėsos. Ne, ne ir ne!.. Labai klysta tie, kurie mano, jog vyriausybė nori mus pražudyti. Tai sako tik aptingę „išminčiai“ arba... egoistiški bailiai. Taigi į tavę, brangus klasės kolega, aš norėčiau pratariti kelis žodžius, kurie Tau nors kiek paaiškintų tą naudą, tą dvasinį turtą, kurį mes įgauname tik kariško parengimo pamokose.

Iš istorijos mes žinome, kad ta tauta, kuri nori išlikti gyva, turi visuomet vengti visų tų netobulumų (ydų), kurios galėtų ją pražudyti. Senovės romėnų tauta, anais laikais kultūringa ir didi, pagaliau žlugo. Ji žlugo todėl, kad per daug išlepo, ištižo, morališkai puo-

Mes atgavom nepriklausomybę tik po didžiojo karo. Nežiūrint to vargo ir priespaudos, kurią teko patirti per ilgus šimtmečius iš savo kaimynų, lietuviai po kurio laiko vėl pabudo, atgijo. Dabar mus niekas nepavergs ir neišnaikins mūsų lietuviybės dvasios. Bet mes ir toliau turime saugoti tą neparduodamą turtą — laisvę ir nepriklausomybę. Ypač moksleivis turi suprasti ir branginti tas sąlygas, kuriose dabar esame. Jis turi suprasti ir įvertinti, kaip brangi jam yra gimtoji Lietuva, laisva bei nepriklausoma, savarankiškai besivaldanti pagal savo tautos įstatymus. Taip! Laikas būtų lietuviui — moksleiviui suprasti, kad kariškam parengimui jis įgauna visa tai, kas reikalinga paties savęs apsigynimui. Nereikia vengti to, kas naudinga ir būtina. Tūlingystė ir ištižimas turi išnykti ir mokini-

ry asmenų gausingumu pasireiškia tautos galingumas. Kokios gyvenimo sąlygos nebūtų, mes vis dėlto būsim gyvi, jei mūsų gyslose tekės lietuvių kraujas. Žlugus tautišku- mo jausmui, žlugęs ir tauta; ji išsi- gims, degeneruos. Bet mes gyve- name ir mes turime tai įrodyti fak- tais, realybe.

Prisiminkim istoriją, XIX šimtm, kada kilo mūsų tautos at- gigijimas. Ne dėl to dr. J. Basana- vičius sunkiais rusų carų prieš- paudos laikais kėlė mus iš tautiš- ko apsnūdimo, ne dėl to ir kitas didis tautos žadintojas, Vincas Kudirka, dirbo visą savo gyvenimą ir nuo didelio persidirbimo susir- go džiova, kad mes dabar galėtu- mės užmiršti lietuvišiais esą, už- miršti Gedimino bokštą ir kokia kaina buvo atsiekta nepriklausom- ybė.

Moksleivi, ar tu tinkamai tai įvertinai?

Tikrasis moksleivis — lietuvis turi atminti, kad jis anksčiau ar vėliau turės tėvynę atsilyginti, jai padirbėti ir, reikalui esant, pa-

siaukoti. Nes iš tos pačios dabarti- nės moksleivijos auga kita kultū- ringoji lietuvių karta, naujoji in- teligentija. Ta tauta bus visumet turtinga, kuri turės gerus vadus, vedančius ją pirmyn, į šviesą, mok- slą ir gerovę. Taip galima pasaky- ti ir apie dabartinę moksleiviją.

Lietuvos moksleivi! Kolega! Tau gėda būtų pyktis su kariško parengimo mokytojais, instrukto- riais, ir kratytis to mokslo visom keturiom. Suprask, kad tai dirba- ma tavo ir visos Lietuvos naudai. Jei tu ir žūtum kada nors kare, tai žūtum už visus, už bendrą visų tau- tiečių gerovę. Gal kaip tik tavo pasiaukojimas ir mirtis nulemtų priešą pražūtį, o tėvynės išsigelbė- jimą. Lietuva iš tikro šaukia mus. Neužmiršk, kad baltasis lenkų are- lis savo sparnais turi suspaudęs Vilnių ir trečdalį visos Lietuvos. Ten viskas mūsų ir mes turime tai gražinti. „Kas tavo — gražink!“ Būdamas karo muziejui, aplankyk paminklą žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę ir prisimink tuos, kurie tau grąžino laisvę. Tada tu

iš tikro suprasi, kad tu... *lietuvis!* Ta šventa vieta tau daug ką pasa- kys, pasakys, kad, kaip tau padė- jo visi, taip ir tu turi visiems pa- dėti ir kiekvienu atveju padėti ten, Vilniaus krašte, vargstančiam tavo broliui.

Redde, quod debes!

A. Nėruta.

Povelykinis raportas.

— Tamsta mama! 10 margučių suval- giau, 2 dingo ir 3 paliko akivaizdoj.

Oro svečiai Zarasuose. Kovo mėn. 18 d. vidurdienį ties Zarasais pasirodė 5 „plieno paukščiai“. Svečiai nusileido ant Zarasų ežero. Tą dieną buvo Zarasuose turgus, todėl stebė- tojų prisirinko didžiausia minia. Tikrai zarasiečiai buvo dėkingi tiems padangių vyrams, kurie teikė aplankyti visų užmirštą Lietuvos kampą.

Kada propeleriai garsiau sužžė ir sniegas pradėjo vie- sulu suktis, moterėlės pradėjo net tūpčioti iš baimės.

J. Daugys.

Ukmergės skautų padangėj. Velykų atostogos patogiaus- ias laikas varnėnams ir kitiems giesmininkams namus sta- tyti. Mamos pamoko tautiškujų ornamentų bei kitų papuo- šalų, tėtės obliuoti ir vinukus sukalti, o skaučiukai, nepa- gailėdami gražaus laiko, padirba daug gražių inkiliukų, ku- riais papuošia sodus ir, po inkiliuką nusinešę į Ukmergę, netrukus apie IV. 10, suruoš paukščių dieną. Visi rikiuotė- j nuneš į miesto sodną ir pritvirtins prie medžių.

Konkursą laimėjo „Liūtai“. Kudirkiečių dr-kas paskelbė tarp skilčių konkursą laimėti I-sios skilties vardui. Konkur- su susidomėjimas buvo didelis. Susirinkimuose, žaidimuose, dainose, užsiėmimuose sukėlė tokį gyvumą, kokio nelaukta. Laimėjo „Liūtų“ skiltis.

Vyresniųjų darbininkų šeima. Vyr. skilt. Ant. Umbr- zas kovo 14 d. valdžios gimnazijos vyresniųjų klasių moki- niams suorganizavo ats. „Briedžių“ skiltį, kur galės įstoti tik penktokai, šeštokai, septintokai ir, žinoma, aštuntokai. Didėjas narių skaičius duoda progos manyti, kad vieną gražią dieną „briedžiai“ sudarys naują dr-vę. Skilties spė- cialybė — literatai. Kiekviename susirinkime nagrinėsime skautiškąją literatūrą, skaitysime savo kūrinius, rinksime tautosaką ir t.t.

A. U.

Kovo 25 d. Elksniakiemy, (Marijampolės apskr.) paskai- tos apie apsisaugojimą nuo chemiško karo klausėsi 59 šau- liai ir per 150 piliečių. Po susirinkimo šaulių vėliavai įsigyti buvo loterija. Išpirkti visi bilietai (bil. po 30 ct.). Gryno pelno per 120 lt.

Nemunas.

Bandomasis pavojus. Kovo mėn. 17 d. 18,30 val. Slavikų (Šakių apskr.) šaulių būryje buvo bandomasis pavojus. Viskas buvo atlikta greit ir energingai.

J. Ramonas.

Valgomi medžiai.

Betyrinėdami atogrąžų miškus, mokslininkai randa naujų, ligšiol dar paslaptingų medžių rūšių, kuriuos galima pava- dinti valgomais medžiais.

Indijoje auga palmė, kurios vaisiai valgiui netinka, bet kuri duoda skystimą, kuriame yra lig 10% cukraus. Suau- gęs tas medis gali duoti per kelis mėnesius po 3 litrus to skystimo kasdien, panašiai kaip kad pas mus beržai ir kle- vai sulos atžvilgiu. Kadangi medis gali išlaikyti tokį „syvų nuleidimą“ lig 20 kartų, tai iš vienos palmės galima gauti lig 8.000 litrų saldaus skystimo.

Taip pat Indijoje kai kurie medžiai turi valgomas žiedus. Vienas mahna medis duoda lig 200 kilogramų valgomų žie- dų, labai riebių, maistingų, saldžių, iš kurių galima virti al- koholinį gėrimą.

Pietų Amerikoje, tankiuose Amazonės upės miškuose, gyvena laukinių indijonų padermės, kurios maitinasi me- džių syvais. Būtent, ten auga irgi cukrinis medis, duodas saldų sirupą. Kitas keistas medis duoda syvus, panašius į tirštą aliejų, kuris greitai kietėja. Tai yra tikrai riebalai, kurie sukietėję turi lašinių skonį.

Tyruose — Amerikoje ir Afrikoje — auga medžiai, kurie turi didelius geriamojo vandens sandėlius, paslėptus žieduose ar lapuose. Ištroškęs keleivis turi tik mokėti tuos medžius pažinti.

Dg. Pk.

Kvepiantis vanduo.

Prancūzas P. A. Gimonet, gabus chemikas, karo metu dėl kažkokių priežasčių išvažiavo į Ameriką. Ten jis surado būdą, kaip pašalinti dvokiančių upių ir ežerų nemalonų kva- pą. Jam pasisekė paversti dvokiančius Long Island'o, Či- kago ir San-Francisco vandenį maloniai kvepiančiais. Pereitais metais jis buvo valstybės pašauktas grįžti į Pa- ryžių, tvenkinį „Lac Daumenil“ „parfuomuoti“. Tai buvo labai reikalinga, nes tvenkinys dvokė nuo padvėsusių žvų ir gadino visos aplinkumos orą.

Vieną gražų rytą atvyko vieton miesto chemikas Berty su keleta savo padėjėjų pažiūrėti amerikiečio stebuklą. Tuo tarpu Gimonet pradėjo savo darbą. Jis naudojos ko- kiu tai aparatu, padarytu iš paprasto dviračio siurblio ir elektrinio dulkių siurblio kombinacijos. Jis aiškino che- mikams: „Jokių stebuklų nedarau, patys matote; įpilu 200 gramų kvepalų pageidaujamo kvapo: rožės, žibuoklės ar kt.

Žuvims tai nekenkia, jos net laimi iš to, kadangi mano cheminių mišinių dėka geriau auga vandens augmenija.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

1 p. D. L. K. Gedimino pulkas.

Pulko karių biblioteka gan turtinga ir gerai sutvarkyta. Minima biblioteka turi per 3316 tomų knygų. Iš jų beletristikos 1000 tomų, poezijos 300, gamtos mokslo 400, scenos veikalių 500, vaikų literatūros 200, karo mokslo 416, geografijos 200 ir bendro turinio 300. Knygos skaitytojams išduodama tris kartus per savaitę. Daugiausia kariai skaito iš beletristikos ir karo mokslų. Nuolatinį skaitytojų biblioteka turi per 200 asmenų. Šiaip kariai, kurie tik suranda atliekamo laiko, skuba bibliotekon, kur pasirenka knygų. Visos knygos aptaisytos gražiais, kietais viršeliais. Sumanaus ir darbštaus bibliotekoriaus eil. Berenšteino prižiūriamos atrodo švarios ir naujos. Be to, biblioteka turi gražius ir įdomius 26 „Kario“ ir „Trimito“ komplektus. Taip pat įrašoma ir kiti žurnalai ir laikraščiai.

Sanit. pusk. M. Grinius.

Žemės ūkio kursai. Šiomet, kaip ir pernai pulke buvo įsteigti nuo kovo mėn. 9 — 17 dienos trumpalaikiai žemės ūkio kursai. Paskaitas laikyti buvo pakviesti Ukmergės apskrities žemės ūkio šakų specialistai (agronomai, veterinarai ir kiti). Per šį trumpą laiką buvo supažindinti pulko kariai su šiais žemės ūkio srities dalykais: a) speciale gyvulininkyste, b) žemės ūkio statyba, c) bendrąja žemdirbyste, d) speciale žemdirbyste, e) sodininkyste, f) daržininkyste, g) paukštininkyste, h) bitininkyste, i) bendrąja gyvulininkyste ir k) veterinarija.

Paskaitos buvo laikomos batalionuose, ir jas klausė visi esantieji laisvi nuo tarnybos kareiviai. Kadangi daugumą karių sudaro dirbusių žemės ūkyje, paskaitos buvo labai įdomios ir pamokinančios.

Vl. P-kas.

4 artilerijos pulkas.

Kovo mėn. 23 d. pulko karių klube visiems kariams pulko vado padėjėjas pulk. leit. Traškevičius laikė paskaitą apie visam pasaulyje išgarsėjusią Anglijos seklių (šnipų) organizaciją ir mokyklą sekliams parengti „Inteligente Service“. Jis, pasinaudodamas išleistu apie šią organizaciją knygų ir laikraščių charakteringėmis ir įtikinančiomis ištraukomis, nuosekliai nupasakojo visapusišką organizacijos veikimą per didįjį karą, prieš ir po d. karo. Pagal perskaitytus faktus matyti, kad organizacija yra išplėtusi didelio masto sekimą visose pasaulio valstybėse, kaip kariško, taip ir ekonomiško gyvenimo. Tačiau sekliai ne vien su-

Mirė.

Š. m. kovo mėn. 14 dieną mirė 8 pėst. 4 kuopos jaunas kareivis Galinis Antanas, kilęs iš Šiaulių miestelio, Šiaulių apskr. Mirė smegenų uždegimu, palaidotas Šiaulių m. katalikų kapinėse.

Š. m. kovo mėn. 4 d. Ukmergės apskrities ligoninėje plaučių ir pilvo plėvės uždegimu mirė 1 pėst. D. L. K. Gedimino pulko eilinis Viktoras Stočkus-Apalys, kilęs iš Rokiškio apskr., Panemunio valsč., Medikių k. Velionis palaidotas Ukmergės katalikų parapijos kapinėse.

Š. m. kovo mėn. 5 d. dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninėje dėl tiesiosios žarnos piktybinio naviko mirė to paties pulko eilinis Antanas Belevičius, kilęs iš Ukmergės apskr., Taujėnų val., Domeikių k. Velionis palaidotas Aukšt. Šančių karių kapinėse.

Š. m. vasario mėn. 8 d. dr. J. Basanavičiaus vardo karo ligoninėje dėl piktybinio naviko mirė 3 artilerijos pulko eilinis Kvirinas Rimkus, kilęs iš Kretingos apskr., Skuodo val., Nasvydžių k. Velionis palaidotas Kauno kapinėse.

Š. m. kovo mėn. 1 d. toje pačioje karo ligoninėje chronišku apendicitu mirė 4 pėst. L. k. Mindaugo pulko jaun. puskarininkis Jonas Mickevičius, kilęs iš Panevėžio apskr. ir val., Savitiškių dv. Velionis palaidotas Kauno kapinėse.

rinktas žinias siųsdinėja savo centran, bet, reikalui esant, vienoj ar kitoj valstybėj skleidžia įvairius gandus, tikslu sukelti toje valstybėje paniką, kad būtų galima atsiekti kokius nors anglų tikslus.

Pacituoti faktai gana gerai charakterizavo seklių (šnipų) tipus, kaip pasiaukojusius dėl tėvynės, drąsius ir pasiryžėjusius nugauti bet kokia kaina sutinkamas kliūtis, kurios dažnai stoja skersai kelio. Kiekvienas šnipas, atlikęs uždavinį, žūdamas mano, kad jo pareiga atlikta. Be to, jų sekliai yra išsilavinę, džentelmenai ir moką prisitaikyti prie bet kokių gyvenimo sąlygų ir asmenų.

Benas Jablonskis.

5 p. D. L. K. Kęstučio pulkas.

Kovo mėn. 19 d. kęstutiečių pulko karininkai turėjo dvejus iškilmes: pulko vado J. Vidugirio vardinės ir penkerių metų paminėjimas atvykimo pulkan, antros — gen. št. pulk. lt. Zinkevičiaus išleistuvės iš pulko, kuriame atliko stažą. 12,15 val. visi pulko karininkai sveikino savo šefą. Įteikta gana graži ir didelė pulko karininkų vinjetė ir sudainuota ilgiausių metų.

14 v. pulko ramovėje buvo suruošti iškilmingi pietūs gen. št. pulk. lt. Zinkevičiui. Pažymėtina, kad pulkininko Zinkevičiaus prisirišimas prie kęstutiečių buvo itin didelis, todėl ir nenuostabu, kad per 4 mėn. davė jis ne tik pulko karininkams daug reikalingų žinių, bet ir jis suspėjo susipažinti su pulko kadru bei kareiviais, suruošdamas keletą paskaitų. Pulko vadas, gerbdamas jo asmenį, kaip pavyzdžio darbo visiems pulko karininkams, įvertindamas jo darbuotę, didelį solidarumą kęstutiečių tarpe, viso pulko vardu širdingai padėkojo. Po to mjr. Raudonikis įteikė gana kuklią dovaną, pulko karininkų vinjetę, o poniai gražų gėlių bukietą.

Pulk. Zinkevičius, dėkodamas už išreikštą nuoširdumą pulko vadui ir visiems karininkams, pabrėžė, kad nors jo buvimo laikas trumpas, bet visą eilę išpūdžių ir didelio solidarumo ilgai nepamirš. Po grausmingų valio ir ilgiausių metų, nešė ant rankų išnešė mums taip brangų asmenį ir didelį patarėją kariškoj srityje. Jo darbas, nuoširdumas ir sąžiningumas pasiliko mummyse neužmirštas.

Jaunas Kęstutietis.

7 pėst. Ž. K. Butėgidžio pulkas.

Nauji paveikslai. Paskutiniu metu skaitykla gavo keletą naujų paveikslų iš mūsų kariuomenės gyvenimo. Dideli, gražiai įrengti, paveikslai patraukia kareivių ir atsilankančiųjų svečių dėmesį. Tenka pabrėžti, kad toj pačioj skaitykloj kabo dvi marmuro lentos su žuvusiųjų už Lietuvos nepriklausomybę karžygių sąrašais: kariuomenės ir atskirai mūsų pulko.

Be naujų paveikslų, skaitykloj atsirado visa eilė naujų žaislų. Be šachmatų ir šaškių, kurie ir seniau buvo, išigyta domino ir panašiai. Naujus žaidimus kareiviai ypatingai mėgsta.

Atkreipta dėmesio ir į bibliotekos gerinimą. Senos, ne labai tikusios spintos, pakeistos naujomis, gražiomis, su stiklo langais. Gražiai sudėtos knygos vilioja akis; prisiviliojo ir tų, kurie lig šiol knygų neskaityt.

Kinas. Kovo mėn. 21 d. buvo suruoštas vietiniam kine „Kapitol“ seansas mūsų pulko kariams. Buvo demonstruojama žinoma filmas: „Trys ereliai“ iš estų tautos kovų už nepriklausomybę.

Šio mėn. 13 d. atsilankė Klaipėdoj malonus svečias: Valstybės Teatro Šiaulių skyrius. Klaipėdos miesto teatre vaidino veikalą „Izaokas“.

Kariuomenės teismo kronika.

Š. m. sausio 12 d. kariuomenės teismas žiūrėjo kun. Juozo Čapliko bylą, kaltinamą tuo, kad: 1) pr. m. sausio 25 d., esant karo padėčiai, Kazokiškių bažnyčioje iš sakyklos sakęs, jog visos Lietuvos mokyklos yra bolševikiškos, kad jose neteisėtai yra uždarytos visos katalikiškos organizacijos ir raginęs į šias mokyklas vaikų neleisti ir 2) dabartinę Lietuvos vyriausybę taip pat yra bolševikiška, jog ji griauja bažnyčias ir ti-

kėjimą ir kad dėl to jos nereikia klausyti. Bet kariuomenės teismas teisiamąjį kun. Juožą Čapliką, dėl įrodymų trūkumo, pripažino nekaltą ir išteisino.

Š. m. sausio 14 d. kariuomenės teismas žiūrėjo kun. Jono Vaitiekūno bylą, kurioje jis buvo kaltinamas tuo, kad pr. m. birželio 7 d. Panevėžy šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, užbaigęs pamokslą, pasakė klausytojams priešvalstybinio turinio prakalbą, kurioje nurodė, kad esamoji Lietuvos vyriausybė esanti neteisėta, todėl ir jos įsakymai esą neteisėti ir piliečiai jų neturi klausyti, ypatingai nereikalinga esą klausyti tų įsakymų, kurie varžą katalikų veikimą, kaip, pavyzdžiui, neteisėtas yra švietimo ministerio uždarymas ateitininkų organizacijos mokyklose.

Kariuomenės teismas teisiamąjį kun. Joną Vaitiekūną pripažino kaltą ir nubaudė vieno tūkstančio litų bauda, o, šios nesumokėjus, laikyti jį arešte du mėnesius. Bet karo prokuroras, nepatenkintas šiuo sprendimu, tų pačių metų sausio 30 d. padavė vyriausiajam tribunolui kasacijos protestą, prašydamas kun. Vaitiekūnui paskirti bausmę iš B. st. 129 str. 1 d. 3 p., o ne iš 263¹ str., kaip kad yra kariuomenės teismas paskyręs. Tribunolas bylos dar nesprenė.

Š. m. sausio 15 d. kariuomenės teismas žiūrėjo komunistų Rochmano Zelmano, Michelės Kromaitės ir Chonės Šreiberkaitės bylą. Jie visi trys buvo pašaukti atsakyti už tai, kad 1930 m. ir 1931 m. priklausė slaptai bolševikų-komunistų organizacijai, kurios tikslas, kaip jie gerai žinojo, yra ginkluotu sukilimu nuversti esamą Lietuvos valdžią ir valdymo tvarką ir, be to, tuo pačiu laiku Kaune, esant karo padėčiai, bendrai veikdami ir iš anksto susitarę, išplatino didelį kiekį bolševikų-komunistų literatūros — laikraščių „Balsas“, „Komunistas“ ir kt. Rochmanas Zelmanas dar buvo kaltinamas ir tuo, kad padirbo sau vidaus pasą Ruvino Grinbergo vardu ir jį vartojo, kaip tikrą.

Teismas, išnagrinėjęs bylą, visus juos pripažino kaltais ir nubaudė: Rochmaną Zelmaną ir Michelę Kromaitę kiekvieną dešimčiai metų sunkių darbų kalėjimo imatytomis B. st. 28 ir 30 str. str. pasėkomis, o Chanę Šreiberkaitę dviejais metais grasos galėjimo ir, be to, jai į šią bausmę įskaitė 8 mėnesius atsėdėto prieš teismą laiko. Tačiau Rochmanas ir Kromaitė, nepatenkinti šiuo sprendimu, padavė vyr. tribunolui kasacijos skundus.

Š. m. sausio 18 d. kariuomenės teismas žiūrėjo pil. Jono Lisausko bylą, kuris buvo kaltinamas tuo, kad, tarnaudamas Lietuvos kariuomenėje, priklausė slaptai lenkų organizacijai „P. O. W.“, organizavo Lietuvos teritorijoje lenkų partizanų būrius ir rinko žinias apie bendrą Lietuvos politinę, finansinę, karinę ir socialę padėtį, apie Lietuvos kariuomenės kiekybę ir kokybę, jos ginklavimo ir karingumo laipsnį, apie saugojamus punktus, karo sandėlius, susisiekimo priemones, karo transportus ir t. t., ir tas žinias teikdavo lenkų karo vadovybei.

Tačiau kariuomenės teismas savo sprendimu, dėl įrodymų trūkumo, jį išteisino.

Š. m. sausio 19 d. kariuomenės teismas žiūrėjo buv. 1 pasienio pulko eil. Jono Lapinsko ir naujoko Boriso Mogilniko bylas, kuriose jiedu kaltinami: 1-mas tuo, kad 1922 m. gruodžio 2 d., norėdamas visiškai išvengti karo tarnybos, iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi pr. m. spalio 28 d., kada pats atvyko į Biržų apskr. komendantūrą ir pasisakė esąs dezertyras; 2-ras — kad būdamas 1927 m. spalio 14 d. priimtas karo tarnybon ir privalėdamas tų pačių metų lapkričio 3 d. atvykti komendantūron paskirti į dalį, jis minėtu laiku neatvyko, bet, norėdamas visiškai išvengti karo tarnybos, išvyko į užsienį ir ten slapstėsi ligi pr. m. spalio 1 d., kada grįžo Lietuvon ir čia policijos buvo sulaikytas.

Kariuomenės teismas už tai Joną Lapinską nubaudė aštuoneriais mėnesiais karo kalėjimo, gi Borisą Mogilniką išteisino, vienkart nutardamas pranešti 4 pėst. pulko vadui, kad, einant Vyr. Tribunolo išaiškinimu, Mogilnikas turi būti nubautas drausmės būdu už nestojimą savo laiku į Panevėžio apskr. naujokų ėmimo komisiją.

Š. m. sausio 26 d. kariuomenės teismas žiūrėjo 1 pėst. pulko jaunų kareivių Povilo Sačniovo ir Petro Prokapo bylas, kuriose jie buvo kaltinami tuo, kad praeitais metais, norėdami visiškai išvengti karo tarnybos, iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi keletą mėnesių. Sačniovas buvo policijos surastas ir grąžintas į dalį, o Prokapas buvo sulaikytas mūsų pasienio policijos, einant jam per administracijos liniją į lenkų pusę, ir taip pat grąžintas į dalį. Be to, jis buvo kaltinamas dar ir tuo, kad pabėgimo metų išsinešė su savim ir praleido išduotus jam dėvėti valdiškus daiktus: milinę, žiem. kelnės, kepurę, 1 porą pirštinių, marškinius, apat. kelnės, 1 porą žiem. autų, batus, diržą susijuosti iš viso 251 lito 50 ct. vertės.

Teismas pripažino abu teisiamuosius kaltais ir nubaudė: Paulių Sačniovą vieneriais metais šešeriais mėnesiais karo kalėjimo, gi Petrą Prokapą dviejais metais karo kalėjimo ir, be to, iš jo priteisė išieškoti už pražudytus daiktus nuostolius, bet tik 15 litų 50 centų sumoje, nes kitus daiktus jaunas kareivis Prokapas pulkui grąžino.

A. a. eilinis Kazys Jamontas. Kovo 10 d. Karo Ligoninėje mirė Vytauto Didžiojo kuopos ugniagesių komandos eilinis Kazys Jamontas. Velionis buvo geras kareivis, uoliai mokėsi ugniagesybos. Negailėstinga mirtis nutraukė jo gyvenimo siūlą. Mirė plaučių uždegimu. Tebūnie jam lengva Lietuvos žemėlė.

Gaisrų fronte. III. 20 d. 5 val. 30 min. Kaune įgulos ugn. insp. buvo iššauktas į gaisrą Utenos gatvėje 16 nr. Degė tvartas ir stovėjęs tvarte aviac. kapitono Kopukovo automobilis. Buvo pradėję rūkti ir gyvenamieji namai iš abiejų tvarto pusių. Be miesto savivaldybės ir savanorių komandų, į gaisrą buvo taip pat atvykusios 1 gusarų pulko, ryšių bataliono ir pionierių bataliono ugniagesių komandos. Tvartas gerokai apdegė; namai išliko sveiki. Gaila naujo gražaus automobiluko.

III. 24 d. 15 val. ir 25 d. 5 val. Kaune įgulos ugniag. inspektorius buvo šaukiamas į gaisrus Maironio g. 5 nr., kur degė katilinėje sukrautos malkos, ir į didoką gaisrą Vasario 16 gatvėje, kur smarkiai nukentėjo Faino baldų sandėliai.

III. 26 d. 13 val. 20 min. į didelį gaisrą Šaldytuvo gatvėje (A. Šančiuose) buvo iššaukti įgulos ugniag. inspektorius, V rajono ugn. vadas, ryšių ir pionierių batalionų motorizuotos ugniag. komandos. Degė 2 aukštų medinis namas, pastatytas iš plonokos medžiagos. Degė kaip degtukų dėžutė. Šaldytuvo gatvė visai nesutvarkyta ir privažiavimas apsunkintas. Po valandėlės darbo pavyko sustabdyti liepsną ir ją nuslopinti. Namų kampas gerokai apdegė. Gaisras prasidėjo nuo rūsių, kur rūpestinga šeimininkė laikė paruoštus Velykoms valgius. Eidama į rūšį neatsargiai pasielgė su žvake ir štai dėl jos kaltės nukentėjo kiti neturtingi žmonės.

Kariuomenės ugniagesių ženklai. Ekonominė karių bendrovė gavo ir pradėjo siuntinėti dalių krautuvėms pagamintus kar. ugniagesių ženklus. Balto metalo ženklas kaštuoja 4 lt., sidabrinis — 11 lt. Kariuomenės ugniagesių inspekcija jau išsiuntė liudijimų dalį ugniagesių kadrām. Iki balandžio 5 d. visi liudijimai bus išsiųsti.

Ažuolų Būda, Marijampolės apskr. Kovo mėn. pradžioj vietos būrio šauliams buvo paskelbtas bandomasis pavojus. Šauliai, su ginklais, 2 dienom maisto ir viena baltinių pakaita tuojau susirinko. Juos atlydėjo išleisti jų motinos, seserys ir draugai. Pasirūžimas ir noras savo šalį ginti nuo pavojaus kiekviename šaulyje aiškiai spindėjo. Vietoj išvykimo šauliai gavo įdomų būrio vado pranešimą apie dr. Purickio paskaitą (šioje paskaitoj buvo pakviesta dalyvauti artimesnių būrių atstovai) ir už gerą tarnystę padėką.

Laisvė.

Marijampolė. XIV š. rinktinėj steigiasi dar penki šaulių būriai. Kovo 8 d. rinktinės vadas lankė Rudelės km., kur vietos jaunimui prašant įsteigtas stiprus šaulių būrys (Kalvarijos v.).

Čia jaunimas yra ramus, susipratęs ir tinkas būt Lietuvos š. organizacijos nariais. Kovo 12 d. įsteigtas naujas šaulių būrys Puskelnų kaime (Marijampolės v.). Kiti būriai dar laukia savo steigimo dienos.

Saulė.

Vidgiris (Marijampolės v.). Paskaitos. Kovo 10 d. rinktinės vadas lankė šaulių būrį ir laikė paskaitą apie cheminį karą, kurios klausėsi 115 asmenų.

Kovo 13 d. tokią pat paskaitą laikė S. Kalvarijoje. Paskaitos klausėsi per 250 asmenų. Po paskaitos buvo rikiuotės pamoka ir kariško pasiruošimo patikrinimas. 17 val. visi šauliai ir skautai žiūrėjo filmos „Mūsų kariuomenės kronika“.

Kovo 15 d. Igliaukoj (Marijampolės apskr.) buvo pamoka vietos būrio šauliam apie vokiečių, čekų dujokaukes ir atlikti reikalingi pratimai.

Petrašiūnai, Kauno apskr. Įsteigta skaitykla, kurios knygų vertė yra 600 lt. Knygos surinktos aukomis. Prie komandos sudaryta šaulių ugniagesių stygų orkestras iš 7 žmonių.
Pr. Majauskas.

Baisogala. Nutarta pastatyti dideli šaulių namai. Sklypa jau gavo gražiusioj vietoj (iš p. Komaro). Vietos sm. kredito d-ja aukoja iš pelno 1000 litų, valsčiaus valdyba kitą tūkstantį. Dar manoma parinkti aukų ir surengti didelę loteriją.

Diska.

Sporto kronika

Kiaipėda. Pasavario saulei pasirodžius, atgijo mūsų sportininkai. Nors sportuota ir žiemos metu, bet blogas oras smarkiai sutrukdė. Šio mėn. 20 d. kareivinių kieme buvo futbolo rungtynės tarp „KSS“ dviejų komandų: lyga ir aukštoji lyga. Kaip žinoma, „KSS“ komandose žaidžia daug mūsų pulko karių. Šios rungtynės pasibaigė 3:2 „KSS — Aukštoji Lyga“ naudai. Tenka pažymėti, kad po ilgos pertraukos komandos ne per geriausiai pasirodė; turėjo įtakos ir bloga slidi aikštė. Rungtynių pasižiūrėti susirinko kariai ir civilių didokas būrys. Tą pačią dieną kareivinių aikštėj buvo dar vienos futbolo rungtynės tarp dviejų vietos komandų: „Freya“ ir „Bar-Kochba“. Rungtynės pasibaigė 5:3 pirmosios naudai.

Be futbolistų, sujudo ir lengvaatletai. Sekmadienį ilgų distancijų bėgikai atliko vieną treningą — 7 kilometrų bėgimą. Netrukus bus ir miesto sportininkų rungtynės.

I. K.

„Makabi“ A — „K. S. K. Kultus“ A. 2:1 (0:1).

Kovo mėn. 20 d. A. Panemunėj, kariuomenės stadione, buvo futbolo rungtynės dėl perėjimo į aukštąją lygą tarp „Makabi“ A ir „K. S. K. Kultus“ A klasių.

Nugalėtoju išėjęs „Makabi“ dabar turės žaisti su paskutinę vietą paėmusia A. L. komanda „Tauru“ ir šių rungtynių nugalėtojas pereis į A. L.

V. S.-kas.

Lietuvos bokso ir sunkumų kilnojimo pirmenybės.

Kovo 19 ir 20 d. buvo sporto salėje (buv. kin. „Oaza“) minėtos pirmenybės. Užsiregistravę buvo šie klubai: Kau-
no L. D. S., Š. Š. Kovas, Makabi, KSK-Kultus; Panevėžio Makabi ir šaulys, šiaulių L. D. S. ir Kazlų Rūdos L. D. S. Sunkumų kilnojimams vadovavo p. K. Markevičius ir boksu referavo p. J. Vinča. Kilnojimo rezultatai šie: plunksnos svoryje laimėjo Ramaūskas (L. D. S. Kaunas), bendroje trijų veiksmų sumoje 217,5 klgr. ir naują Liet. rekordą pastatė išmetime 70 klgr. (senas 68,750 klgr. jo). Lengvame sv. laimėjo Limantas (L. D. S. Kaunas) bendroje sumoje 238,750 klgr. ir naują Liet. rekordą pastatęs stūmime 106,250 klgr. (senas Vitonio 105 klgr. ir 106 Limanto šiemet šiauliuose pagerintas). Vidutiniame Rimas (L. D. S. Šiauliai) 267,5 klgr., pasiekęs Vitonio bendrą sumą 267,5 klgr. O pussunkiam net du liko čempionais Smilgevičius ir Platkauskas 271,250 klgr. B klasėje nugalėtojai šie: Dreispuleris (?) Makabi (gaidžio svoryje) pusvidutinio Veineris II (Makabi) ir lengvo Pecas (K. S. K.-Kultus). A klasėje buvo gana gražių susitikimų, bet įdomiausias tai Misiūno (L. D. S.) su Veineriu I (Makabi) pusvidutiniame svoryje. Kova tikrai nuoširdi ir labai įdomi. Punktų persvara laimėjo Misiūnas 3 rounde 9:6, t. y., tik trimis punktais. Vidutiniame svoryje susitiko Savickas (L. D. S. Kaunas) su Švėgeriu (K. S. K.-Kultus) 2 rounde laimėjo techniškai „knokoutu“ Savickas. Gaidžio svoryje susitiko Čepukaitis (L. D. S. Kaunas) su Beliacku (L. D. S. Šiauliai). 2 rounde abu liko suspenduoti dėl nesimušimo. Sunkiam svoryje susitiko Liet. pussunkaus svorio čempionas Bagdavičius (L. D. S. Kaunas) su Kvietku (L. D. S. Šiauliai). 1 raunde Kvietkus, gavęs porą gerų smūgių į veidą ir apsikruvinęs, pasidavė kauniečiui.

Organizuojama civilinės aviacijos priežiūra.

Atsižvelgdama į vis didėjančią civilinės aviacijos reikšmę, Tarybų Rusijos liaudies komisarų taryba nutarė vieton civilinio oro laivyno susivienijimo, organizuoti prie komisarų tarybos (palygink ministerių kabineto) „Civilinio oro laivyno vyriausiąją valdybą“.

Ši valdyba tvarkys visos Tarybų Respublikos Sąjungos civilinę aviaciją.

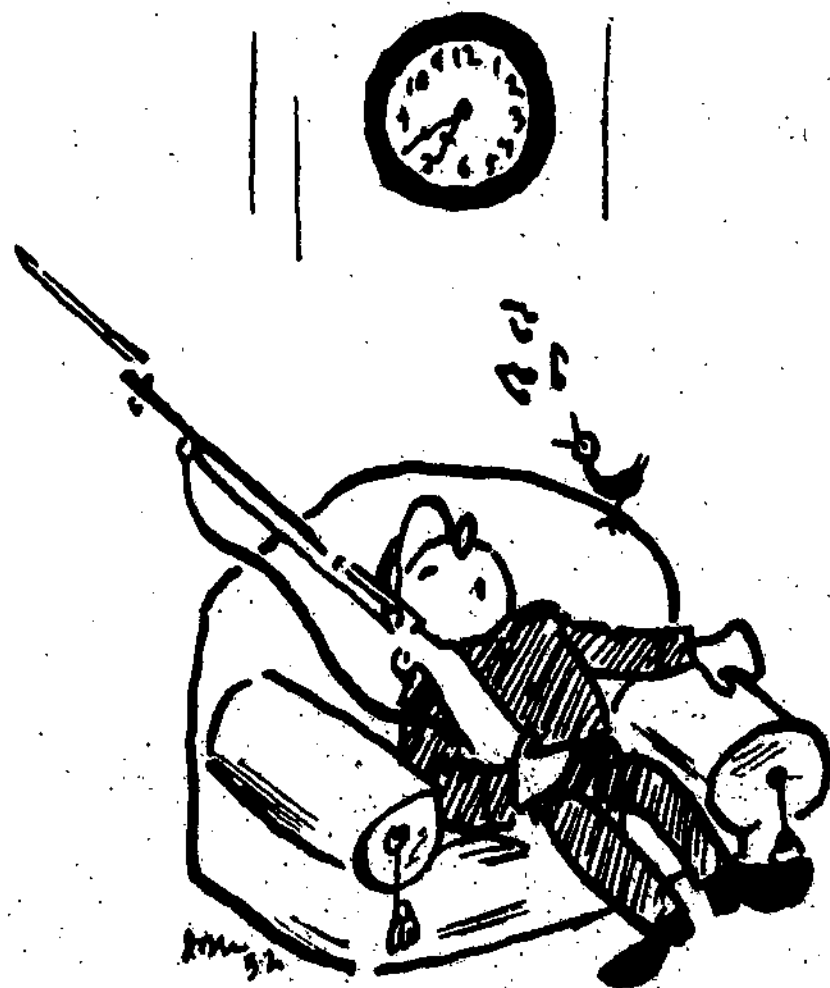
Didžiulis tankas.

Berlyno laikraštis „B. Z. am Mittag“ praneša triukšmingas smulkmenas apie prancūzų karo pramonės koncerno Šneider-Krezo įmonių tiekimą ginklų japonų kariuomenei. Pagal tą pranešimą, Šneider-Krezo koncernas dabartiniu metu dirba vien tik siuntiniams į Japoniją.

Borde jau per kelias savaites kasdieną garlaiviai prikraunami kariškų medžiagų. Prieš savaitę buvo išsiųsti pirmieji didžiuliai tankai, kurių Japonija nekantriai laukė. Iki šio laiko įkrauta apie 20 tokių tankų. Tie sunkūs tankai, vadinami „Šar 26“ arba „Šar de riuptiur“ (pramušimo vežimai), kaštuoja įvertinus aukso markėmis 635 tūkst. markių kiekvienas. Jų išradėjas yra prancūzų generolas Etjen. Pirmą kartą tos sistemos tankas buvo sudarytas 1921 metais. Jo svarbiausia ypatybė yra šarvai, kurie vidutiniškai nėra storesni kaip 4 santimetrai, bet padaryti iš tokios tamprios medžiagos, kad paprastas lauko artilerijos vidutiniško didumo šovinys sudūžta į juos, nepadarydamas tankui jokios žalos. Iki šio laiko nė vienai valstybei dar nepavyko sužinoti jo sudarymo būdo.

Jo apginklavimas susideda iš 12 kulkosvaidžių ir vienos 15 centimetrų patrankos arba iš dviejų 5 centimetrų patrankų ir 12 kulkosvaidžių. Jo igula susideda iš 20 žmonių. Tam tikri įtaisymai leidžia tankui apsupti dūmų uždanga, kuri visiškai jį uždengia. Visa ta kariškoji mašina gali būti germetiškai uždaryta ir joje yra prietaisai su deguonies ištekiais kvėpavimui. Tai leidžia tankui nusilesti, jeigu pasi-
taiko reikalas, po vandens ir judėti upės arba ežero dugnu. Jis, kaip nardomasis laivas, turi taip pat periskopą, kuris iškišamas iš tam tikro bokšto. Tanko vedėjas, esąs tame šarvuotame bokšte, kuris yra žymiai iškilęs virš tanko, žiūri pro siaurą plyšį. Kad jis būtų apsaugotas nuo šautuvų kulku, tas siauras plyšis uždengtas nuolat ir greitai besisukančiomis plieninėmis lentelėmis.

Balandžio pirmą.

Šitaip šautuvą „džiovina“.

Dėlko per didį karą sekėsi vokiečių cepelinams ir nardomiesiems laivams.

Visiems žinoma, kiek daug nuostolių per didį karą padarė vokiečių nardomieji laivai ir cepelinai jų priešininkams. Vokiečių nardomieji laivai, raizydami jūras ir vandenynus, naikino priešų kaip karo, taip transporto ir prekybos laivus. Nemaža nuo jų tekdavo nukentėti ir neutralių, kare nedalyvaujančių valstybių, prekybos laivams, ypač po paskelbtos taip vadinamos jūrų blokados, dėl kurios prieš vokiečius stėjo ir Amerika, kada buvo paskandintas jos didžiulis keleivinis laivas „Luizitania“. Dėl šios blokados daug sąjungininkų ir kitų valstybių laivų atsidūrė jūrų dugne. Kiek vokiečių nardomieji laivai raizė pasaulio vandenynus, tiek jų cepelinai viešpatavo ore, pasiekdami tolimiausius kraštus, kur atlikdavo specialius uždavinius žvalgybos, ryšio arba bombardavimo srity. Kaip vienu, taip ir antrą pasisekimas buvo didelis, ypač moraliai daug laimėdavo.

Sausio pradžioj, Austrijos inžinierius Otto Gergaczevicz, Vienos miesto technikos muziejuje laikė paskaitą, kurioje vaizdžiai išaiškino taip sėkmingą vokiečių nardomųjų laivų ir cepelinų veikimą didžiojo karo metu. Tas inžinierius nupasakojo, kad dalyvaudamas didžiajame kare, kaip Austrijos kariuomenės karininkas, sukonstruavo keletą savo išradimų, kuriais vėliau pasinaudojo vokiečiai ir tuo padarė savo priešininkams daug nuostolių.

Per ilgą laiką sąjungininkų valstybių kariuomenių vadovybės laužė galvas dideliu vokiečių nardomųjų laivų ir cepelinų pasisekimu. Kaip nardomieji laivai, taip ir cepelinai dažniausiai užpuлдavo priešą nematant, nežinant.

To vokiečių nardomųjų laivų ir cepelinų pasisekimo, kovojant su priešų, paslaptis glūdėjo dviejuose šio inžinieriaus išradimuose, kuriuos taip vykusiai išnaudojo vokiečiai savo naudai.

Kaip nematamai veikdavo cepelinai. Pats cepelinas prieš teritorijoj lėkdavo labai aukštai, dažniausiai už debesų, o jei būdavo labai giedra, tai slėpdavosi už dirbtinų debesų — dūmų uždangų, kurias vokiečiai gana anksti pradėjo vartoti. Būdamas aukštai ir dar už dūmų uždangos, ne ką žiūrėsi, kas dedasi kautynių lauke, arba kuriame svarbiame punkte. Reikėjo tokių priemonių, kurios, tačiau, tai atlikti leido. Čia ir prasideda pirmojo pritaikinto inžinieriaus Gergaczevicz išradimo istorija.

Kad būtų galima tiksliai sekti kas dedasi žemės paviršiuje, reikėjo žemyn nuleisti sekėjas, kuris galėtų viską sekti. Taigi, vokiečiai taip ir darydavo.

Nuo cepelino kelių šimtų metrų ilgumo geležiniu lynu buvo nuleidžiamas žemyn mažas lopšelis, kuriame tilpdavo tik vienas sekėjas su reikalingais sekimui instrumentais ir nedideliu kiekiu bombų. Lopšelis buvo su cepelinu surištas telefonu, kad sekėjas, būdamas netoli žemės, galėtų visa pranešti, kas dedasi kautynių lauke arba kuriame numatytame punkte.

Atrodo, kad toks sekimas negalėjo turėti pasisekimo, nes galėjo būti artilerijos arba pėstininkų ugnimi nublokštas. Tačiau buvo kitaip. Lopšys ramiai kybodavo ant priešų — jis buvo nematomas. Čia ir glūdi visa paslaptis, kuri, iš tikrųjų, buvo labai paprasta. Lopšio išviršinės sienos buvo padirbtos iš tokios medžiagos, nuo kurios, kaip nuo veidrodžio, atsimušdavo saulės spinduliai. Tokios lopšio medžiagos dėka, ir visai žemai nuleistas, sekėjas priešui nebuvo matomas. Jei kartais ir pastebėdavo, tai tik padangėse plaukiantį debesėlį, į kurį, paprastai, mažai kas tekreipdavo dėmesio, nors ten būdavo ne kas kitas, kaip padangėse plaukiantis cepelinas.

Ne dėl kažin kokių gudrybių tiek daug pasisekimo turėjo ir vokiečių nardomieji laivai.

Nardomasis laivas, pasinėręs į vandenį, gali matyti kas dedasi vandens paviršiuje tik per tam tikrą iš vandens iškilstą stiebą, vadinamą periskopu. Taip jis daro tik tada, kai rengiasi pulti priešą, arba kada nuo jo slepiasi. Taigi, pasinėrusį nardomąjį laivą galima pažinti tik iš periskopo ir dar iš besidriekiančių putų, kurias sukelia tas pats periskopas, raizydamas vandens paviršių. Išeina taip, kad periskopas geras ir blogas; jis laivą gelbsti, bet kartu dažnai jį ir prazudo. Vokiečiai ieškojo būdų padirbti periskopą bent kiek ne taip pastebimą. Ir šiame atvejuje jie pasinaudojo to austrų karininko inžinieriaus išradimu. Periskopui paslėpti buvo pavaruoti taip pat veidrodžio stiklai, kuriame atsispindėjo tik dangaus mėlynė ir jūros paviršius. Toks periskopas, gerai maskuodamas save, žymiai sumažindavo ir putų matymą. Tačiau čia buvo sukonstruotas tam tikras prie periskopo įtaisas, kuris visai putas pašalindavo. Tai buvo pritaistas laivello pavidalo įtaisas, kuris praleisdavo pro savo šonus periskopo raizomą vandenį, neleidamas susidaryti putoms.

Kaip matyti, vokiečių pritaikinti cepelinams ir nardomiesiems laivams maskuoti būdai buvo gana paprasti, tačiau jų pasėkos buvo labai didelės ir sąjungininkams suteikdavo daug rūpesčio.

Tai, ką papasakojo inžinierius Gergaczevicz apie vokiečių nardomųjų laivų ir cepelinų pasisekimą didžiojo karo metu.

Pirmasis karo šuo.

Jau XVIII a. kare tarp amerikiečių ir anglų dalyvavo ir šuo. Tai buvo milžiniškas anglų veislės šuo. Jis kartą netyčia prisišliejo prie kareivių, kurie jį pradėjo maitinti. Tas, žinoma, jam labai patiko ir jis daugiau su jais nesiskyrė. Kur tik tie kariai eidavo, ten ir jis.

Kai būdavo išsiunčiamos sargybos arčiau prie amerikiečių įsitvirtinimų, šuo nubėgdavo dar gerą galą pirmyn ir atsigulęs, ištempęs ausis, klausydavo. Išgirdavo jis priešų pusėj kad ir mažiausią triukšmą, kai jau grįždavo skubiai atgal ir savo lojimu duodavo sargybiniams suprasti, kad kažkas negera yra. Tokiu būdu daugelis slaptų priešų sumanymų ne kartą nepavykdavo.

Jon. V.-kas.

Nauji leidiniai.

„MOTERIS“. Mėnesinis moterų laikraštis 3 nr.

SALEZIEČIŲ ŽINIOS. Kun. Bosko saleziečių veikimo laikraštis. Kovo — balandžio mėn. 2 nr.

ŠV. PRANCIŠKAUS VARPELIS. Mėnesinis lietuvių tretininkų ir šv. Antano mylėtojų laikraštis 4 nr.

LIETUVOS MEDICINOS, VETERINARIJOS IR FARMACIJOS PERSONALO IR ĮSTAIGŲ SĄRAŠAS. Sveikatos departamento 1932 m. oficialus leidinys.

DARBO SVEIKATA 1-2 nr.

FIZISKAS AUKLEJIMAS 1 nr.

Dr. Tlhamer Toth, BUDAPEŠTO UN-TO PROF. JAU-NUOLIO RELIGIJA. Iš vokiečių kalbos vertė A. Maceina. V. S. V. „šešupės“ knygyno leidinys Marijampolė, 1932 m. 232 pusl. Kaina lt. 1,50.

„Dienos“ biblioteka Nr. 1 (23). I LIVINGSTONAS. Dr. Majevskio. Vertė K. K. II ŠIŲ DIENŲ AFRIKOJ. R. Kaco. Vertė J. P. 60 pusl. Išleido „Naujo žodžio“ b-vė. Kaunas, 1932 m. Kaina 50 centų.

Livingstono Afrikos tyrinėjimų aprašymas būtų gal ir labai įdomus, jei nebūtų taip konspektyviškai aprašytas. Čia iš tų nuotrupų gali pasidaryti bendrą to žymaus keliauninko atliktųjų darbų vaizdą tik tas, kas yra skaitę platesnius tų kelionių aprašymus, o šiaip beveik nieko nesuprasi.

Iš R. Kaco dienoraščio ištraukos „Šių dienų Afrikoj“ jokio Afrikos vaizdo susidaryti negalima. Yra tik vieno šio keliauninko pastebėto juokingo nuotykių aprašymas, kuris galėtų tikti kiekvieno dienoraščio ar žurnalo humoristikos skyriui.

Antanas Jasiūnas. GUNDYMAI. Eilėraščių rinkinys (iš viso 37 eilėr.). 64 pusl. „Sakalo“ bendrovės leidinys. Kaunas, 1932 m. Kaina 2 lit.

Rinkinėlis suskirstytas į 3 nelygias dalis, pavadintas: „Girtos naktys“, „Gyvatės ratė“ ir „Gundymai“. Tik dešimt eilėraščių surimuoti, o likusieji visai laisvai sueiliuoti. Tačiau nežiūrint tai vis dėlto visai lengvai skaitomi.

Autorius, matyt, myli gyvenimą, myli gamtą ir jos reiškinius ir moka savo eilėraščiuose visa tai gražiai atvaizduoti. Tačiau jausdamas, kad visos grožybės yra tik laikinos ir greitai praeinančios, neapsakomai dėl to liūdi. Tuo liūdesiu persunkę visi jo eilėraščiai. Savo liūdesį autorius moka išsprauti į labai gražią formą, pav.: „o kada rugiai pribrendę palieka dirvą, dalgiui pražygiavus, širdis kažko brangaus, mylėto pasigenda, lyg pradingęs būtų kažkas savas“... (23 pusl.). Arba vėl kitas: „aš pamačiau, kad vasaros nebėr, tos vasaros, kurią mylėjau, kurios nueinančios net palydėt neišėjau“... (27 pusl.). Gyvenimo grožybių nepastovumu apviltas pilnas resignacijos autorius sakosi: „Nebešaukiu šešėlių iš sapno karalystės — žinau, kad jau pervėlu čia vasarai sugrižti“... (pusl. 29), nes, mat, autorių mažai riša mūsų pilkosios žemelės džiaugsmas ir sielvartai ir jis prisipažįsta: „Manoji meilė ne ten, kur gražios moterys žavingai šypsos, ne ten, kur kasdieninis vynas ir pavėsis! Manoji meilė — kosmo ilgesio tekėjimas! Manieji gundymai — kūrybos žygis!“. Taip tai autorius atskleidžia savos sielos paslaptį.

Knygelė tinka ir karių bibliotekoms.

Stasius Būdas. ŠIRDYS IR GĖLĖS. Apysakos. 192 pusl. Viršelį piešė Antanas Kučas. 1932 m. Išleido „Sakalo“ b-vė. Kaina 3 lit.

Devyniose neilgose apysakose autorius aprašo kietaširdžių žmonių skraudžiamų netekusių mylinčios motutės globos ir paguodos mažųjų našlaičių begalinius vargus ir morales kančias. Perskaite šias apysakaites jauni skaitytojai aiškiai supras, kaip didžiai mes turime mylėti ir gerbti tiek mus pačius begaliniai mylinčias mūsų motutes ir kokia nelaimė vaikams yra jų netekti. Be to, autorius apysakaitėje „Ragelis“ moko ir įrodo, kad reikia mylėti ir daryti tik gera ne tik artimiesiems, bet ir visiems žmonėms ir gyvulėliams, nes nieko nemylis ir niekam gera nedaras kietaširdis žmogus anksčiau ar vėliau likimo bus skaudžiai nubaustas. Matyt, kad autorius labai gerai pažįsta skraudžiamųjų našlaičių vargus ir kančias, užjaučia juos, gailisi ir karštai myli.

Mokyklinio amžiaus vaikams labai pravartu būtų šią knygutę perskaityti. Ne pro šalį būtų ją turėti ir kariuomenės bibliotekose.

Galvosūkio 12 nr. sprendimas.

Pasiuntinys, išvykęs iš A miestelio, sutiks 11 pasiuntinių, išvykusių iš B miestelio, iš jų 9 kely, vieną, kuris atvyks į A miestelį, jam iš jo išvykstant, ir vieną, kuris išvyks iš B miestelio tuo laiku, kai jis (A miestelio pasiuntinys) įžengs į B miestelį. Be to, jis sutikins pasiuntinius kas pusvalandį.

		50		
	53	119	53	
158	87		81	130
	53	113	53	
		50		

Gerai išsprendė abu galvosūkius šie asmenys ir gauna po 2 tašką: 1) v. p. P. Turčila (av.); 2) j. p. Paltarokas (av.); 3) j. k. V. Ankudavičius (4 p. p.); 4) j. k. J. Tulis (7 p. p.); 5) v. p. Vl. Jackūnas (av.); 6) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 7) J. Metrikis (Skp.); 8) P. Budreika (KKDD). Gerai išsprendė 1 galvosūkį ir gauna po 1 tšk. šie asmenys: 1) J. N-as (KM); 2) J. Rudienas (3 art. p.); 3) V. Dilka (K); 4) Vl. Pečkaitis (9 p. p.); 5) L. Briedis

(VŠ); 6) gr. K. Kalenda (4 p. p.); 7) St. Bružas (U); 8) v. p. Alf. Pliauskys, (I p. div. št.); 9) A. Kotleris (III p. div. št.); 10) v. p. Br. Sasnauskas (4 p. p.); 11) virš. J. Ivanauskas (8 p. p.); 12) virš. J. Kotleris (8 p. p.); 13) J. Sakalauskas (Dršn.); 14) Tūlas Matas (8 p. p.); 15) Balnys (K); 16) T. Bitinas (Ž. Šnč.); 17) v. p. K. Kazlauskas (4 p. p.); 18) Alf. Ramonas (Z); 19) v. p. L. Griškavičius (8 p. p.); 20) J. Velnekis (P); 21) v. p. Leipus (4 p. p.); 22) Alf. Šukevičius (Z); 23) J. Lukaševičius (Kl.); 24) L. Pinskytė (Ž. Šnč.); 25) G. Miliūnas (Ž. Šnč.).

Galvosūkis 14 nr.

(Vert. 1 tšk.).

Šarada.

Esu aš ginklas
Labai svarbus,
Ypač jei raitas
Tu nori veikt.
Pakeitus raidę —
Tu daiktą gausi,
Kurį kiekvienas
Iš mūs' turi.
Atėmus raidę —
Manę matysi
Kovos lauke
Tarpe karių.
Dabar truputį
Tik pagalvoki
Ir kas aš esu
Mėgink išpėt.

(M. Ant.).

Duesseldorfo žmogžudys Kurtenas buvo girtuoklių sūnus.

Žinoma yra daug atsitikimų, kada iš tėvų paveldimi visoki psichiniai ir fiziniai nenormalumai kaip epilepsija, idiotizmas, visoki kūno iškrypimai, palinkimas į ištvirtimą. Ženevos universiteto profesorius Rošas (Roch), tarp kitų pavyzdžių, kur paveldima iš tėvų girtuoklių nenormalumai, paduoda ir šį įdomų faktą. Prieš kurį laiką sukėlęs pasaulį didžiausią sensaciją dėl nuožmių ir keistų žmogžudysčių Duesseldorfo žmogžudys Kurtenas turėjo tėvą nepataisomą girtuoklį. Motina dėl vyro girtuoklio žiaurių scenų ir nedėklaus, kuris ją ištiko su dešimčia vaikų, buvo visai paniekinta ir privesta ligi pamišimo.

Neatsilik ir Tamsta!

Nes

Kario straipsniai ir vaizdai negąsdina karo siaubu, bet ragina savąją nepriklausomybę ginti ir pagrobto Vilniaus niekad nepamiršti

Kario straipsniuose atsispindi savo krašto meilė, paslaukojimas ir didvyriški darbai

Kariui rūpi ne tik grynai kariuomenės reikalai, bet ir piliečių sąmoninimas, jo kaip doros visuomenės nario pareigos ir garbė

Karys savo **Kuprinės pabiro-**
mis suteikia daug linksmo ir gražaus juoko.

K A R I

Lietuvos kariuomenės savaitinį pigų, įdomų ir gausiai iliustruotą liakraštį

skaito ne tik kariuomenė, šauliai, skautai, mokyklų jaunimas, bet ir **visa visuomenė**

kalendorių visiems metams gražų sieninį

kaina: 12 mėn. — 8 lt.; 6 mėn. — 4 lt.; 3 mėn. — 2 lt.; 1 mėn. — 1 lt. Užsieny (be Latvijos, Estijos ir Vokietijos) dvigubai.

ADRESAS:

Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“